

Roots@Groningen

VOORHEEN HIJPEL DE FLIJ

Afdelingsorgaan Nederlandse Genealogische Vereniging
Afdeling Groningen - jaar 2011 - jaargang 18 - nr. 1

Roots@Groningen

wordt uitgegeven door de NGV (Nederlandse Genealogische Vereniging) afdeling Groningen en verschijnt drie keer per jaar.

Abonnementen

Roots@Groningen wordt gratis toegestuurd aan de leden van de NGV afdeling Groningen.

Overige leden van de NGV kunnen zich abonneren middels een bijkomend of gezinslidmaatschap (à € 9,00 per afdeling/lidmaatschap) van de afd. Groningen.

Dit kunt u aanvragen bij de landelijke ledenadministratie: NGV, Postbus 26, 1380 AA te Weesp.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de afdelingssecretaris.

Andere belangstellenden kunnen een los abonnement nemen op Roots@Groningen door overmaking van een bedrag van € 9,00 op girorekening 556 30 62 t.n.v. NGV afdeling Groningen te Ten Boer onder vermelding van 'Abonnement Roots@Groningen'.

Opzeggen van losse abonnementen schriftelijk vóór 1 november van het lopende jaar.

Oude nummers en jaargangen

Losse nummers 2007 t/m 2010 kosten € 3,00 en volledige jaargangen € 9,00, inclusief porto.

Losse nummers van eerdere jaargangen, voor zover voorradig, kosten € 1,00 per stuk en volledige jaargangen € 2,00. Dit alles bij afhalen en dus exclusief porto. Deze kunnen besteld worden door het verschuldigde bedrag over te maken op de hierboven genoemde girorekening o.v.v. de gewenste nummers en/of jaargangen.

Schrijvers-exemplaren

Schrijvers van artikelen krijgen een auteurssexemplaar. Meerdere exemplaren te verkrijgen tegen een gereduceerd tarief, mits vooraf aangevraagd.

Kopij voor Roots@Groningen

Kopij voor het volgende nummer uiterlijk half maart 2011 toesturen aan het redactieadres:

Snelliusstraat 28, 9727 JN Groningen

of via e-mail redactie@groningen.ngv.nl.

Enige spelregels

- Auteurs van artikelen en genealogische publicaties geven door het inzenden toestemming tot publiceren in zowel Roots@Groningen als op de website van de NGV-afdeling Groningen, tenzij de auteur bij inzending uitdrukkelijk een voorbehoud maakt.
- Het spreekt vanzelf dat kopij grotendeels betrekking dient te hebben op Groningen.
- Bij voorkeur insturen via e-mail, op floppy (met een afdruk) of duidelijk geschreven/getypt.
- Hoewel we uiteraard blij zijn met elke inzending, worden meerdere bijdragen van één inzender verspreid over diverse nummers van Roots@Groningen.
- Artikelen kunnen door de redactie (na overleg met de auteur) worden bewerkt/ingekort.

Verantwoordelijkheden

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de stukken die zijn voorzien van een naam.

De redactie behoudt zich het recht voor artikelen te weigeren, te redigeren, in te korten en enigszins aan te passen evt. in samenspraak met de schrijver van het artikel.

Eerder en elders gepubliceerde artikelen worden niet geplaatst.

Artikelen worden opgenomen in volgorde van ontvangst en/of belangrijkheid, dit alles ter beoordeling van de redactie.

Advertenties

Indien u een advertentie wilt laten opnemen in de volgende Roots@Groningen, wordt u uitgenodigd te informeren naar de zeer interessante advertentietarieven bij de penningmeester.

Advertenties met een genealogische inhoud (door de redactie te bepalen) en een lengte van maximaal 10 regels kosten € 5,00 voor leden en € 8,50 voor niet-leden. Maximaal één plaatsing per jaar. Indien gewenst kan de advertentie tevens op het "prikbord" van onze website worden geplaatst voor € 2,50 extra. Totaal derhalve voor € 7,50, resp. € 11,00.

Website NGV afdeling Groningen:

<http://groningen.ngv.nl>

Inhoud Roots@Groningen

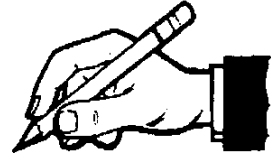
Voorwoord	1
Afdelingsprogramma + Agenda . .	2
Mededelingen / Oproepen	3, 5
Bestuur en Beleid	4
Genealogisch voorstellen.	6
Hobby uit hobby: Antonia Veldhuis.	7
Naamslijsten XXV, Stadsmeiers te Zuidlaarderveen, 1636	9
Moederreeks Veenstra	10
De breite Stein	11
Oldenburger stukadoors	14

januari 2011, jaargang 18 nr. 1

Klaas de Werk.	16
Kerkgeschiedenis	18
Ekke Clasen van Luttkhuijsen	19
Flessenpost uit Zeeland	19
Gronings Brandhout	20
Allem@@l digit@@l (nr. 32).	22
Interview met Jona van Keulen . .	24
Nieuws van de archieven.	26
Boekenrubriek.	28
Archiefbezoek 1845 / Messina . . .	30
Vragenrubriek	31

Voorwoord

Gert Zuidema, voorzitter

Dit nummer is het eerste van ons jubileumjaar 2011, want het komende jaar bestaat onze afdeling 60 jaar.

Op dit moment hebben we nog geen plannen om dit “groots” te vieren, maar we zijn wel bezig met allerlei activiteiten in 2011. Het is al een goede traditie geworden om in het voorjaar samen met Stad & Lande en de Groninger Archieven een serie lezingen te verzorgen over een thema. Dit keer over “Land en water” dat in oktober 2010 tijdens de “Week van de geschiedenis” centraal stond. In de agenda vindt u de data, onderwerpen en sprekers.

In 2011 is het 200 jaar geleden dat de Burgerlijke Stand werd ingevoerd en men een familienaam moest aannemen of bevestigen. Er is al uitgezocht wie in de Groninger gemeenten de eersten waren die in de geboorte-, huwelijks- en overlijdensakten werden vermeld. Het is de bedoeling dit verder uit te werken tot complete gezinnen met informatie over de levensloop van de eerstgeborenen en gehuwden. Hoe we dit gaan publiceren is nog een punt van overweging. Wel is zeker dat we samen met de Groninger Archieven hieraan aandacht schenken en er zijn plannen om dit via RTV Noord te doen als onderdeel van een historisch programma.

Voor onze vereniging en veel anderen is Jona van Keulen het aanspreekpunt bij de Groninger Archieven voor lezingen en gezamenlijke activiteiten zoals o.a. workshops. In dit nummer een interview met haar, waarmee zij en de Groninger Archieven terecht in het zonnetje worden gezet.

De stukjes van Antonia Veldhuis over wat je op internet kunt vinden en waar zijn inmiddels wereldberoemd in genealogisch Nederland. In dit nummer schrijft ze niet alleen nr. 32 van Allem@@l Digit@@l maar vertelt ze ook hoe ze met genealogie in aanraking kwam en wat daaruit voortkwam. Verder in dit nummer een gevarieerd aanbod aan genealogische en aanverwante artikelen.

In het komende jaar willen we ook grensoverschrijdend bezig zijn, voor zover we dat o.a. via internet al niet waren.

In oktober houden de “Westerlauwerse” Friezen hun Friese Contactdag en met de Oost-Friezen (Upstalsboom-Gesellschaft) en de Oldenburgers houden we in Emden een “congres” over immigratie in Noordwest Duitsland en Groningen. De data zijn 1 oktober resp. 14 en 15 oktober. De Friese afdeling viert volgend jaar haar 40-jarig jubileum en het is aardig om te vermelden dat de Friese genealogen eerst lid waren van de afdeling Winschoten!

In het afgelopen jaar was onze Oostfriese zusterorganisatie aanwezig op de Veenkoloniale Voorouderdag en de dag van de Groninger Geschiedenis en wij in Wiesmoor op een door hen met “Oldenburg” georganiseerde beurs. Op 13 november hield de voorzitter Klaas-Dieter Voß bij ons een lezing over geschiedenis en genealogie in Oost-Friesland, waarvoor veel belangstelling was.

Als u een genealogie, parenteel etc. wilt publiceren die te lang is voor een nummer van ons blad of zich daarvoor niet zo goed leent, dan is het in overleg met de redactie ook mogelijk die op onze website te plaatsen. Daar staan al vrij veel militairen op, maar er kunnen best wat boeren en burgers, in en buiten de stad, bij.

Tenslotte wens ik u namens bestuur, redactie en medewerkers van harte goede en fijne feestdagen toe en een gezond en voorspoedig 2011.

Afdelingsprogramma

Johan Waterborg en Eilko van der Laan

Alle afdelingsbijeenkomsten in deze periode vinden plaats in de **Groninger Archieven, Cascadeplein 4 te Groningen**, in het verlengde van het Hoofdstation tussen het Emmaviaduct en het Hoornsediep; vijf minuten lopen vanaf bus- en NS-station. Toegang is gratis.

In het voorjaar van 2010 hebben de Groninger Archieven, de cultuurhistorische vereniging *Stad & Lande* en de afdeling Groningen van de Nederlandse Genealogische Vereniging een lezingenserie georganiseerd rond het thema Oorlog en Vrede. Deze reeks is zo succesvol verlopen dat we in het voorjaar van 2011 nog eens samen optrekken. Het thema is ditmaal **Land en Water**, in aansluiting op het thema van de laatste *Dag van de Groninger Geschiedenis*. Op elke lezingenavond zullen twee sprekers het woord voeren. De aanvang is (onder voorbehoud) telkens om 20.00 uur en de zaal is open vanaf 19.30 uur.

Nauwkeurige informatie over de onderwerpen, de sprekers en de data zult u de komende tijd zien verschijnen op de websites van de organiserende organisaties en op folders die o.a. in de hal van de Groninger Archieven te vinden zullen zijn. In het kort gaat het om het volgende:

Woensdag 16 februari 2011

Thema 1 : *Land en Water in Groningen tot circa 1700*

Spreker : Henny Groenendijk

Thema 2 : *Waterhuishouding rond de stad Groningen in de late middeleeuwen*

Spreker : Jan van den Broek

Woensdag 9 maart 2011

Thema : *Verdronken land; het waddengebied, het eiland Bosch, en meer*

Sprekers : Albert Buursma en Hidde Feenstra

Woensdag 30 maart 2011

Thema 1 : *Het Reitdiepgebied door de eeuwen heen*

Spreker : Wim Boetze

Thema 2 : *nog niet bekend*

Spreker : nog niet bekend

Geschiedenis Literatuur Architectuur Natuur

Duitse boeken voor Duitse prijzen

Boeken over Groningen

**BOEKHANDEL
GODERT WALTER**

Oude Ebbingestraat 53
9712 HC Groningen

050-312 25 23
info@godertwalter.nl
www.godertwalter.nl

Godert Walter, tijdelijk adres: St. Walburgstraat 6, 9712 HX Groningen

Woensdag 20 april 2011

Thema 1 : *Werkverschaffing in het Westerkwartier, de betrokkenheid van burgemeester Buiskool en de Tolberter Petten*

Spreker : Marina van der Ploeg

Thema 2 : *Werkverschaffing in Oost-Groningen*

Spreker : Cees Stolk

Dinsdag 5 april 2011

Aanvang : 19.30 uur (vanaf 19.15 uur verzamelen in de hal)

Thema : Afdelings-Leden-Vergadering

Agenda :

1. Opening en vaststelling van de agenda
2. Mededelingen
3. Notulen Afdelings-Leden-Vergadering van 9 november 2010
4. Jaarverslag van de afdeling over het jaar 2010
5. Financieel verslag van de penningmeester: rekening 2010.
6. Verslag van de kascommissie.
7. Benoeming nieuwe kascommissie.
8. Bestuursverkiezing. Aftredend (en herkiesbaar) is penningmeester Henk Boels.
9. Benoeming afgevaardigde en plaatsvervangend afgevaardigde naar de Algemene Vergadering van de NGV.
10. Voorbereiding (landelijke) Algemene Vergadering 16 april 2011.
11. Wat verder ter tafel komt.
12. Rondvraag en
13. Sluiting

De agendastukken worden op de Afdelings-Leden-Vergadering ter inzage gelegd.

U kunt zich ook op deze vergadering voorbereiden door de stukken van te voren telefonisch, schriftelijk aan te vragen bij het bestuurslid T.K.J. Wagenaar (adres enz. zie binnenzijde omslag achterin) of per e-mail via: secretaris@groningen.ngv.nl.

Agenda

12 febr. **Dag van de Noord-Groninger Geschiedenis**, Museum Archeon, Delfzijl. Speciaal aandacht voor 200 jaar Burgerlijke Stand.

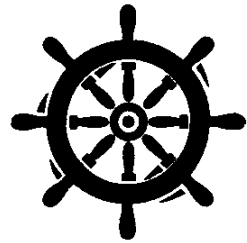
Betaling abonnement afdelingsblad 2011 Henk Boels, penningmeester

Met een nieuw jaar in zicht, is het ook weer tijd om het abonnementsgeld voor 2011 te betalen. Voor hen die geen lid zijn van de NGV, maar wel een abonnement hebben op ons afdelingsblad, het verzoek om het bedrag van € 9,00 (of buitenland € 12,00) **vóór 1 maart 2011** over te maken op ING-rekening 55 63 062 t.n.v. NGV afd. Groningen te Ten Boer.

Als u dit al gedaan hebt, bedankt daarvoor. Vaak moeten er vrij veel herinneringen gestuurd worden. Als u vóór 1 maart betaalt, bespaart ons dat werk en de extra kosten die anders in mindering komen op het niet al te hoge abonnementsgeld.

Bestuur en Beleid

Gerit Zuidema, afdelingsafgevaardigde

Algemene Vergadering (AV) NGV van 27 november 2010

Begroting 2011

Traditiegetrouw wordt in de najaarsvergadering de begroting voor het komende jaar besproken en als (bijna) iedereen het er mee eens is, vastgesteld. Het was de penningmeester gelukt om, als er een contributieverhoging van € 3 zou komen, zelfs een klein overschot van € 150 te presenteren. Zo niet, dan was er een tekort van € 7.400 en was er minder geld beschikbaar voor o.a. *Gens Nostra* en de afdelingen. De hoofdredacteur van *Gens Nostra* had al te kennen gegeven dat met of zonder contributieverhoging het begrote bedrag te laag zou zijn. Hij lichtte dat tijdens de vergadering nog eens toe. Nadat de afgevaardigden in meerderheid vóór verhoging van de contributie met € 3 hadden gestemd vonden ze dat het budget voor *Gens Nostra* toch € 5.000 hoger moest worden vastgesteld. Dat komt daarmee op € 145.000, maar daarmee is er wel een begroot tekort van € 4.850. Er is afgesproken om in april 2011 hier opnieuw naar te kijken en eventueel aanvullende maatregelen voor te stellen.

NGV Op weg naar 2020, 1^e rapportage van de stuurgroep

De in april ingestelde stuurgroep heeft over vijf onderwerpen te weten kennis, regionale afdelingen, digitalisering collecties, *Gens Nostra* en de website van de NGV, beschreven hoe de stand van zaken nu is, of het anders moet en eventueel hoe. Daarvoor hebben zij aangegeven welke acties volgens hen moeten worden ondernomen en wat er nader onderzocht moet worden. Uit de reacties hierop bleek dat sommigen dachten dat wat nader onderzocht moet worden, de mening van de stuurgroep was hoe het zou moeten worden. Dat was niet zo en werkgroepen zullen met dat nader onderzoek aan de slag moeten.

Als iemand van onze leden interesse heeft om in zo'n werkgroep mee te doen, laat hij of zij zich melden bij ons bestuur. U kunt het rapport bij ons opvragen en bij voorkeur per e-mail toegestuurd krijgen.

Uiteindelijk gingen de afgevaardigden akkoord met de aanpak van de stuurgroep en zij zullen aangeven wanneer zij met voorstellen komen.

Diversen

De overige punten van de agenda waren het vaststellen van de verslagen van twee vorige Algemene Vergaderingen en taakomschrijvingen van de werkgroepen Informatie Technologie en de webredactie.

De voorzitter kon melden dat een aantal afdelingen nieuwe bestuursleden heeft gekregen en de activiteiten kunnen worden voortgezet.

Nieuw bestuurslid afdeling

Op de Afdelings Ledenvergadering van 9 november jl. konden we als nieuw bestuurslid Tobias Wagenaar welkom heten. Hij is geen onbekende in de kring van medewerkers, want hij is al jaren contactpersoon voor de Contactdienst (CALs). Hij zal ook de redactie van ons afdelingsblad gaan versterken.

Oproep 1 afdelings-secretaris

Onze secretaris, Eilko van der Laan, is volgend jaar aftredend, maar kon niet zo lang wachten met verhuizen naar een ander deel van ons land en treedt daarom binnenkort vervroegd uit (zonder VUT-uitkering). Dat betekent dat we een opvolger (m/v) zoeken, die wel lid van de NGV moet zijn of wil worden.

Oproep 2 afdelings-webmaster

Onze webmaster, Jurgen Wagenaar, hoopt medio 2011 zijn studie af te ronden en hij heeft meegedeeld dat de kans groot is dat hij Groningen gaat verlaten en dat zijn webmasterschap dan eindigt. Dat betekent dat we op zoek zijn naar een nieuwe webmaster (m/v). Mocht u als lid of abonnee zelf niet zo handig zijn met de techniek van een website, onderdeel trouwens van de landelijke website, dan komt een wel handige (klein)zoon/(klein)dochter of neef/nicht ook in aanmerking. Hij/zij hoeft geen lid van de NGV te zijn of te worden, maar dat mag natuurlijk wel. Jurgen Wagenaar is bereid om iemand in te werken.

Hebt u interesse, dan kunt u contact opnemen met onze voorzitter.
Voor gegevens zie binnenzijde omslag achterin.

Oproep 3 200 jaar Burgerlijke Stand 1811-2011

Zoals eerder is aangekondigd willen wij als afdeling in 2011 aandacht schenken aan de invoering van de Burgerlijke Stand in 1811, samen met de Groninger Archieven. Naast informatie over de "eerstelingen" in de eerste akten van de Burgerlijke Stand in Groningen, doen we een beroep op onze lezers ons te voorzien van verhalen over onderwerpen die met de Burgerlijke Stand hebben te maken. Dat kan een voorwerp zijn, bijvoorbeeld een merklap of een geschenk bij geboorte of huwelijk dat in de familie bewaard is, een bijzondere akte, een akte over bijzondere personen, etc. Misschien heeft u een familielid, geboren in 1811 die in 1911 honderd jaar werd of heeft u voorbeelden waarbij familienamen verkeerd werden opgeschreven en een eigen leven gingen leiden. Wellicht weet u nog meer voorbeelden die zich lenen voor publicatie en die anders misschien nooit verteld zouden worden.

Als het lukt om deze verhalen binnen een programma van RTV Noord (televisie) uit te zenden, dan kunnen we heel wat verhalen gebruiken, maar niet garanderen dat ze daadwerkelijk worden uitgezonden. We hebben ook nog websites en een volgende editie van ons blad. Neemt u in ieder geval contact met ons op.

U kunt uw inzendingen sturen naar:

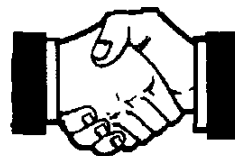
redactie@ groningen.ngv.nl of **info@groningerarchieven.nl**.

Daarnaast vragen wij uw hulp bij het opzoeken van gegevens in de archieven en/of internet met betrekking tot de inzendingen.

Via RTV Noord zal het publiek gevraagd worden om materiaal in te zenden en daarbij "kan men best wat hulp van de NGV gebruiken" en ook van niet-NGV leden. Uw reactie kan eveneens naar de genoemde e-mailadressen.

Genealogisch voorstellen

Johan Waterborg

In deze rubriek komen (nieuwe) leden aan het woord die zich voorstellen, vertellen aan welke namen ze werken en wat hun andere hobbies zijn. Wilt u zich ook voorstellen: Mailtje, briefje of telefoontje naar waterborg@ziggo.nl (voor adres en telefoonnummer: zie omslag) en u staat hier een volgende keer.

Wijnanda van der Vaart (wijnandavandervaart@planet.nl) schrijft:

“Sinds twee jaar doe ik aan genealogisch onderzoek. Enthousiast geworden n.a.v. gepubliceerde gegevens over de voorouders van mijn grootvader ben ik gaan zoeken naar de voorouders van mijn andere drie grootouders.

Zelf ben ik geboren in Enschede, maar woon al twintig jaar in Leersum. Mijn vader is geboren in Lutjegast en mijn moeder in Den Helder. Mijn grootouders van vaderszijde zijn eveneens geboren in de gemeente Grootegast. Mijn grootouders van moederszijde zijn geboren in Alkmaar en Amsterdam.

Deze verspreiding over het land stemde mij tot nadenken bij welke afdeling van de NGV ik mij wilde aansluiten. Mijn persoonlijke ‘roots’ liggen in Twente maar mijn ‘familieroots’ liggen in Groningen.

De familienamen die ik onderzoek zijn: familie Van der Vaart en familie Postma uit Grootegast, familie Kaal uit de Zaanstreek en de familie Van Essen uit Amsterdam.

Ik ben lid geworden van de NGV uit interesse in geschiedenis en om meer ervaring met genealogisch onderzoek op te doen.

Een andere grote hobby van mij is ‘scrapbook’. Letterlijk vertaald ‘plakboek’, waarbij het verhaal achter een foto wordt benadrukt m.b.v. gekleurd papier, versieringen enz. Oude familiefoto’s lenen zich erg goed bij het maken van een scrapbook. Gegevens van genealogisch onderzoek voeg ik aan de foto’s toe. En zo komen de beide hobby’s samen.”

“Mijn naam is **Gerard Frik** (g.d.frik@kpnplanet.nl), geboren in 1940 in Delfzijl. Reeds vele jaren echter, meer dan 40 jaar, woon ik in Harlingen. Delfzijl, ik kom er nog vaak i.v.m. bezoeken aan mijn broers en zus, is erg veranderd: veel is helaas verdwenen.

Mijn vader Aldert Geert Frik, geboren in 1913 te Zoutkamp, huwde in 1939 te Delfzijl Hindriktje Jansje Windt, dochter van Derk Windt (1895–1971) en Cornelia Snitjer (1898–1983). Hij was machinist op de kustvaart, na de oorlog is hij bij de Rijkspolitie te Water gegaan. Zijn ouders waren Geert Frik (1880–1964) en Hendrika Carolina Sophia van Veen (1892–1976). Hij was de oudste van een gezin van zeven kinderen. Zijn broer Bertus was visserman en in de 50er jaren opstapper en stuurman op de reddingboot ‘Insulinde’. Later trokken ze naar Harlingen om daar weer visserman te worden.

Het geslacht Frik heeft eeuwenlang op Zoutkamp gewoond. Het waren overwegend visserlui. In september 2009 hebben we een Frikkendag georganiseerd in Zoutkamp. Het werd een zeer geslaagde dag. Er is een website geopend www.fam-frik.nl.

Genealogie is een leuke hobby. Naast dit mooie tijdverdrijf besteed ik veel tijd aan fietsen. Fietsvakanties, pas de tocht naar Praag en aansluitend naar Dresden volbracht, slaan ’s zomers een groot deel van mijn tijd op.”

De heer **J.S. Nienhuis** te Haren (js.nienhuis@hccnet.nl) onderzoekt de familie(s) Nienhuis uit de provincie Groningen en de aangrenzende gebieden. Naast genealogie is de heer Nienhuis actief in de schaatssport, ondermeer als scheidsrechter en ijsmeester.

Hobby uit hobby. Antonia Veldhuis en ...

Klaas Niemeijer, Vries

In deze rubriek vertellen lezers over hun hobby. Dat is dan niet de genealogie, maar een bezigheid die daaruit is ontstaan en intussen minstens evenveel tijd in beslag neemt. Ik heb de vragen gemaild, de antwoorden liet ik zo veel mogelijk onveranderd. Wilt u ook in deze rubriek, mail of schrijf mij:
kenjniemeijer@planet.nl.

- **Vertel wat over jezelf. Leeftijd, woonplaats, beroep, partner, alles wat je kwijt wilt.**

Mijn naam is Antonia Veldhuis, ik woon in Feanwâlden (tot vorig jaar Veenwouden) in de mooiste provincie van Nederland: Fryslân (vroeger Friesland). Ik ben van 50 en werk 20 uur per week als cartografisch tekenaar bij de Provincie. Sinds een paar jaar, daarvoor werkte ik meer uren. Ik ben gehuwd met Dirk Winius.

- **Hoe lang doe je aan genealogie, hoe is die hobby ontstaan.**

Zo'n 20 jaar geleden kregen we een uitnodiging voor een zogenaamde naamdag (Veldhuis) op de Flevohof. Die organiseerde die dagen om meer bekendheid te krijgen. Omdat we eigenlijk heel weinig over de familie wisten heb ik mijn oom (de enige broer van mijn in 1971 overleden vader) in Canada geschreven om info, die per omme-gaande enige documenten stuurde. Daarna ben ik naar het Rijksarchief gegaan en werden er nog een paar stukken toegevoegd. En toen was het hek van de dam. Na die dag, die heel gezellig was, heb ik een genealogie cursus op het archief gevolgd en daarna een cursus oud schrift.

- **Hoe is je "hobby uit hobby" ontstaan en wat houdt die precies in.**

Je zou kunnen zeggen dat mijn 'hobby uit hobby' intussen schrijven is. Het begon toen ik met Van Wijngaarden – de toenmalige hoofdredacteur van *Gens Nostra* – correspondeerde over een gemeenschappelijke voorouder, waar ik per ongeluk meer over gevonden had. Op een gegeven moment vroeg hij: 'Waarom schrijf je niet eens iets voor *Gens Nostra*?' Na enig aarzelen heb ik dat gedaan. Het werd, in 1996, 'Willem Hylckes Hoogeveen hogerop', waarbij men de titel niet echt geweldig vond. Verder terug kon wel, hogerop gebruikte men niet. In 1993 kwamen we als afdeling Groningen van de NGV, waar ik intussen lid van was geworden, met het blad *Hup-pelDePup*. In 2000 heb ik daarvoor een artikeltje over internet geschreven, al snel gevolgd door de vaste rubriek *Allem@@l digit@@l*. In 2004 kwamen stukjes voor *Gens Data (Gens Digit@@l)* en in 2006 begon ik met *Geni@@l* voor de *Genealogische Computer Vereniging*. Dat liep dus iets uit de hand, drie rubrieken. Intussen heb ik ruim 70 *digit@le* artikelen geschreven en een paar folders over dat onderwerp. Men denkt nu dus dat ik expert ben. En eigenlijk kijk ik niet echt veel op Internet, maar ik vind het wel interessant. Het tijdschrift *Gens Data* en de Genealogievereniging gingen ter ziele, dus toen men mij van de NGV-Website vroeg om maandelijks iets te schrijven, heb ik dat aangenomen. Sinds september heb ik mijn eigen *column* op www.ngv.nl en in de NGV-Nieuwsbrief. Daarnaast schrijf ik ook nog 'gewone' artikelen voor *Gens Nostra*, *Roots*, 11 en 30 en *Gruoninga*. Totaal zit ik nu op een 200 schrijfsels.

- **Hoeveel tijd neemt deze hobby intussen in beslag en wat vindt jouw eventuele partner daarvan.**

Dat is wisselend. Soms doe ik er dagen niets aan. 's Zomers heb ik naast genealogie, en schrijven dus, de tuin (er in werken en bij mooi weer in mijn hangmat liggen) en in de winter jureer ik toneel. Dat jureren kost ongeveer 20 uur per toneelstuk (stuk lezen, voorstelling zien, notities uitwerken en nabespreking met de ploeg), ik zie zo'n 4 tot 6 stukken per winter. Alles moet naast mijn werk. Reken dus maar uit. Wat mijn eega ervan vindt? Die leest alle artikelen en geeft opbouwende kritiek. Favoriete artikelen van hem zijn *Het Jeneverkind* en *Venijn in de appeldebie*.

• **Wat is het leukst, meest bijzondere wat je hierbij bent tegengekomen?**

Toen ik voor *Gens Data* schreef kreeg ik een mail van een 80-jarige meneer. Die schreef: 'Enige tijd geleden begon ik *Gens Data* te lezen. Ik lees altijd de digitale rubriek van Antonia Veldhuis. Sinds die tijd ben ik een beetje van die vrouw gaan houden. Dit komt omdat haar taal begrijpelijk is'. Hij besloot met 'Als ik dan zie staan dat het artikel nagekeken is vraag ik me af: waarom? Die vrouw is toch een kei'. Enig toch!

• **Werk je digitaal, waar staat je computer.**

Ik denk dat iedereen zo langzamerhand deze vraag met 'ja' zal beantwoorden. Tussen haakjes, leuke vragen heb je. De computer staat in de kamer, in een speciaal daarvoor gemaakte kast. En daar heb ik dus dit stukje ook getypt.

• **Kom je nog toe aan genealogie en ander hobby's. Wat zijn die andere hobby's.**

Ik noemde al tuinieren, tuin-zitten en toneeljurere. Verder lees ik veel, kijk graag naar woonprogramma's en detectives op tv, doe sudoku's (ik zit momenteel in de chaos-sudoku's en killer sudoku's) en maak ook regelmatig een legpuzzel van 1000 stukjes. Voor jubilea van vrienden/bekenden maak ik wijnetiketten, de voorplaat voor Roots zou je ook hobbywerk kunnen noemen. Hoewel, als iemand het over wil nemen? Affiches die ik voor genealogische dagen maak is ook een aardige vrijetijdsbesteding, evenals (kerst)kaarten maken. En ja, ik kom nog best aan genealogie toe. Gemiddeld één maal per maand ga ik naar de Groninger Archieven, verder vind ik nog vrij veel op internet op www.allegroningers.nl, www.allefriezen.nl, www.dekrantvantoen.nl en <http://kranten.kb.nl>.

Een recent in 11 en 30 geplaatst artikel (Ale Jans, een bijzonder kind. Het is ook te lezen op www.genealogie-online.nl/genealogie-van-os/18551.php) maakte ik bijna helemaal met bovengenoemde sites. Met dank aan Klaas Bijsterveld, die digit@@l het stuk vond waarop ik het artikel baseerde.

Sinds kort heb ik weer Haza. Er liggen notities van een jaar (crash gehad) en daar gaat dus ook de nodige tijd aan gegevens invoeren in zitten.

• **Wat kunnen de lezers voor jou betekenen en andersom?**

Als lezers gegevens vinden over Alberthoma, Buckhorst, Cuick, Graver, Hoorn, Hondebeke, Huninga, Keun/Kuen, Lijphart, Robers ter Brugge, Smale (vóór 1600) of Vorentholt, dan nodig ik ze uit die naar mij te mailen. Per post mag uiteraard ook.

En natuurlijk mogen ze interessante links van websites naar me sturen. Die verwerk ik dan wel weer in een artikel of column.

• **Zit je nog met een brandende vraag betreffende genealogie of de hobby waarover je vertelde?**

Ik mis de laatste tijd het item *Favoriet voorwerp* en eigenlijk wou ik dat jullie toch wel tonen.

Ter gelegenheid van mijn 40-jarig ambtsjubileum mocht ik een ideëel cadeau kiezen. Dat wil zeggen dat het iets moest zijn wat waarde houdt. Ik heb toen een selectie gemaakt van 26 door mij geschreven en deels gepubliceerde artikelen en die in Word gezet. Plaatjes erbij gezocht, opgemaakt, een voorplaat ontworpen en het werd gedrukt. Ik liet wat exemplaren extra drukken, zodat ik een tijdje een origineel cadeau had om weg te geven. Mijn collega's kregen er ook allemaal één. Ik was er eigenlijk best trots op. De Groninger Archieven heeft een exemplaar ter inzage.

Naamslijsten

Willem G. Doornbos, Groningen

XXV

Stadsmeiers op het Zuidlaarderveen, 1636 ¹

De Heeren Borgemesteren ende Raadt gedencken door hare Gecommitteerden by openbare uytmyninghe an die meestbiedende toe vercopen, dese navolgende goede veene torff, soo van die Stadts Meyeren ² op Zuydlarer Veen an de copper datelyck op het diep moet worden ghelevert, soo dat die copper deselve mach haelen, ofte haelen laten, door wel hy wil, ghelijck de cooper goedt vinden sal, als eerstelijck van.

Roeleff Ottens	8. Schute
Frerick Roeleffs	3. Schute
Jan Geerts Bleyham	4. Schute
Abel Abels	3. Schute
Harmen Hindricks	3. Schute
Roeleff Abels	4. Schute
Lourens Jansen op de Knype	4. Schute
Hindrick Garbrants	5. Schute
Berent Hindricks	8. Schute
Jan Jansen Castelein	3. Schute
Jan Wolters	5. Schute
Otto Hindricks	4. Schute
Hindrick Pieters weduwe	4. Schute

Wel gadinghe daer an heeft, mach sick vervoeghen op de Nye Camer binnen Groeningen, alwaer deselve op Saterdach sijnde den 16. Julij na de Middach openbaer sal worden vercoft, op conditien als dan sullen worden voor-gelesen, aengheslaghen den 5. Julij Anno 1636.

d'Eene segget d'ander voort.

Noten

¹ GrA, rnr 332b, bijlagen stadrekeningen, 1636, fol. 101.

² Meier = grondgebruiker, pachter; hier van landen die eigendom zijn van de stad Groningen.

Moederreeks van Gerhardina Harmanna Veenstra

G.H. Paetzel-Veenstra

- I **Gerhardina Harmanna Veenstra** [foto I], geb. Noordhorn 26-10-1934, lerares, tr. Almelo 6-7-1961 **Manfred Paetzel**, geb. Dortmund (D) 16-6-1935, hoofd technische dienst, zoon van *Wilhelm Paetzel* en *Henriette Anna Maria Wemhöner*.
- II **Cornelia Maria Aleida Klaasen** [foto II], geb. Oude Pekela 31-3-1903, bejaardenverzorgster, overl. Zaandam 3-9-1996, tr. Hoogkerk 23-11-1933 **Jan Veenstra**, geb. Noordhorn 19-5-1904, verzekeringsagent, overl. Groningen 24-1-1983, zoon van *Jetse Veenstra* en *Trijntje Hiemstra*.
- III **Gerhardina Harmanna Stoker** [foto III], geb. Oude Pekela 28-9-1878, dienstmeid, overl. Hoogkerk 5-9-1959, tr. Oude Pekela 7-6-1902 **Johannes Theodorus Klaasen**, geb. Smilde 23-2-1878, fabrieksarbeider, overl. Hoogkerk 29-1-1970, zoon van *Abraham Klaasen* en *Cornelia Maria Aleida Walthaus*.
- IV **Maria Witt** [foto IV], geb. Oude Pekela 26-3-1849, overl. Oude Pekela 19-1-1920, tr. Oude Pekela 4-3-1871 **Harm Stoker**, geb. Winschoten 8-8-1841, grofsmid, overl. Oude Pekela 5-12-1921, zoon van *Gerrit Hindriks Stoker* en *Maria Harms Twikler*.
- V **Karsina Everts Korvinga**, geb./ged. Oude Pekela 17/24-1-1808, overl. Oude Pekela 25-2-1885, tr. Oude Pekela 5-11-1839 **Johan Friederich Witt**, geb. Perleberg (D), verm. ged. 28-9-1800, spijkersmid, overl. Oude Pekela 23-3-1883, zoon van *Karl Witt* en *Maria Kielgast*.
- VI **Elisabeth/Lijzebet Karsiens**, geb./ged. Blijham 27-2/2-3-1766, overl. Oude Pekela 1-8-1836, tr. (huwelijk niet gevonden) **Evert Harms Luikens Korvinga**, geb./ged. Bunde (D) 24/26-11-1768, inlandsche kramer, korvendrager, overl. Oude Pekela 9-4-1844, zoon van *Luken Hinderks* en *Roelfke Everts*.
- VII **Ettje Addens**, ged. Blijham 17-5-1733, tr. Blijham 6-5-1759 **Karszijn Nomdes**, geb. Oude-schans circa 1730, zoon van *Nomdo Karsiens* en *Stijntje Gerrits*.

VIII **Lijsebeth Beerents**, ged. Blijham 15-1-1693.
otr./tr. Blijham 17-1/21-2-1712, **Addo Elses**,
geb. Blijham circa 1690, overl. Blijham 1734,
zoon van *Else Addens* en *Menste Heerens*.

IX **Grietien Jans**, geb. Blijham circa 1660, tr. (1)
Blijham 2-11-1688 **Berent Roelfs (Harmens)**,
ged. Blijham 19-12-1667, zoon van *Harmen Beerents* en *Grietje Jarfkes*.

X **Geeske Eppens**, geb. Scheemda? circa 1615,
tr. circa 1640 **Jan Hindricks**, geb. circa 1615,
boer, ouderling in Nieuw Beerta, zoon van *Hindrick Roeleffs* en *Rensche*.

XI **Gepke Wichers**, boerin, tr. **Eppo Jans**, landbouwer in Midwolda.

Met dank aan Jan Johan Kuiper, die me de gegevens van de laatste eeuwen leverde.

De breite Stein

Klaas Niemeijer, Vries

Zoals bij zo veel families het geval is, komt mijn familie oorspronkelijk uit Duitsland en wel uit Westfalen. Mijn overbetovergrootvader trouwde in 1814 in Eenrum. In het RHC Groninger Archieven waren de huwelijksbijlagen gelukkig aanwezig. Het bleek, dat hij oorspronkelijk afkomstig was uit Hille. Die plaats ligt niet ver van Minden. Na enige beginnersfouten is het gelukt om uiteindelijk contact te krijgen met verre verwanten in die plaats. Daarna ben ik verschillende keren in Hille geweest, soms per fiets en tent.

Mijn voorvader was trouwens geen Hannekemaaiër en evenmin een Kiepkeerl, maar een timmerman, oftewel een Timmerveelnk. Die waren er ook onder de Hollandergänger, net als schoenmakers en andere ambachtslieden. Het leuke is, dat in Hille de woning van mijn voorvader (of een opvolger daarvan) in de volksmond nog steeds Zimmerhues heet.

Hollandgänger

De Hollandgängerlei leeft in die streek nog steeds in allerlei verhalen voort. De verhalen zijn trouwens niet altijd vleiend.

Het verhaal van de Hollandergängerlei is in grote lijnen wel bekend. In het voorjaar trokken Heuerlinge vanuit diverse streken naar Nederland om wat bij te verdienen. Naar het toen 'steinreiche' Nederland trekken was gewoon een bittere noodzaak. Een Duitse kennis vertelde, dat de Heuerlinge nog armer dan arm waren.

De Hannekemaaiers maaiden het gras, en namen deel aan verdere werkzaamheden totdat het hooitijd was. Er waren in die tijd nog geen maaimachines. Het maaien ging gestaffeld (schuin naast elkaar) met de zeis onder leiding van een slagman, die het tempo aangaf. De arbeidstijd was ongeveer 16 uur per dag. Meestal was men in de kost bij de boer en werd er overnacht in de schuur. Friesland stond gunstig aangeschreven, dit in tegenstelling tot Holland.

Veel mensen werden tijdens hun verblijf ziek. Berucht was de Holländerfieber. Vooral in 1826 zijn er veel Hollandgänger in Nederland of (zeer kort) na hun terugkeer overleden. Van de 26 Hollandgänger uit Hille, die in 1826 naar Nederland reisden, kwamen slechts 13 gezond terug. Volgens een Duitse bron ¹ heeft er ooit een soort ziekenhuis voor Hollandgänger aan het Stadskanaal in Nieuw-Buinen gestaan.

Reisroute

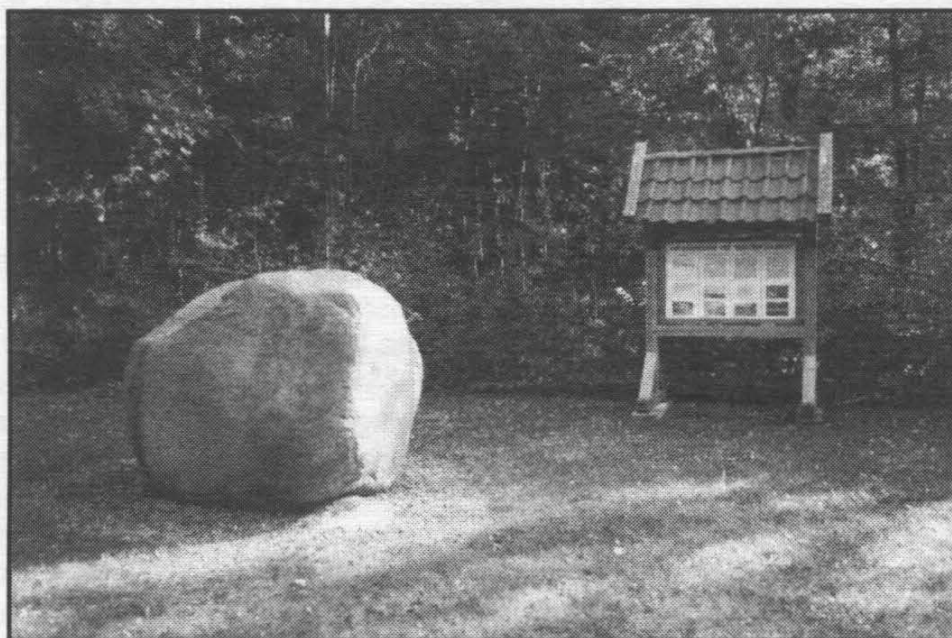
De mensen hadden geen wegenkaart nodig. 's Winters werden er dan bij het haardvuur verhalen verteld over de reis naar Nederland en het werk dat ze daar hadden verricht. Allerlei bijzonderheden over de route en de plaatsen waar werd overnacht werden dan verteld. Een jonge Hollandgänger had, voordat hij aan zijn reis begon, al voldoende gehoord. Bovendien reisde hij vaak in gezelschap van dorps- of streekgenoten. Vanuit allerlei streken liepen diverse routes naar een bepaald ontmoetingspunt, waarna men gezamenlijk verder trok naar een ander punt. Soms waren bepaalde stenen gemarkeerd. Diverse toponiemen herinneren nog aan die tijd, zoals Holländerbrunnen en Hanekenfähr.

Vanuit Hille reisde men over Rahden naar Ankum en vervolgens kwam men uit bij de Breite Stein, waar groepen Hollandgänger uit andere streken ook langs kwamen. Vanaf die steen ging het verder over Freren en Fürstenau naar Lingen, waar de Eems werd overgestoken. In het begin was daar een veerpont, later werd er een brug gebouwd. In Lingen vond ook een registratie plaats. Momenteel wordt onderzocht of er 'ergens' zulke lijsten bewaard zijn gebleven.

In het Heimathaus te Schepsdorf aan de linker oever van de Eems is een permanente expositie over die tijd. Bezichtiging van die tentoonstelling kan op afspraak.

Na Lingen kon de bagage met paard en wagen worden vervoerd tot aan de Nederlandse grens. Een gedeelte voer dan via de Vecht naar Hasselt en vandaar naar Amsterdam.

Ook in Nederland zijn tal van toponiemen bewaard gebleven, zoals Poependijk (Purmerend), Poepenheimeltje (bij Deurze), Poepenkruis (o.a. bij Hurdegaryp), Poepenpad (bij Zeijen en Slagharen) en Poepershoek (bij Berkum). Er zullen er ongetwijfeld meer zijn, maar om voor de hand liggende redenen is het moeilijk zoeken op Google.

De tegenwoordige breite Stein met infopaneel.

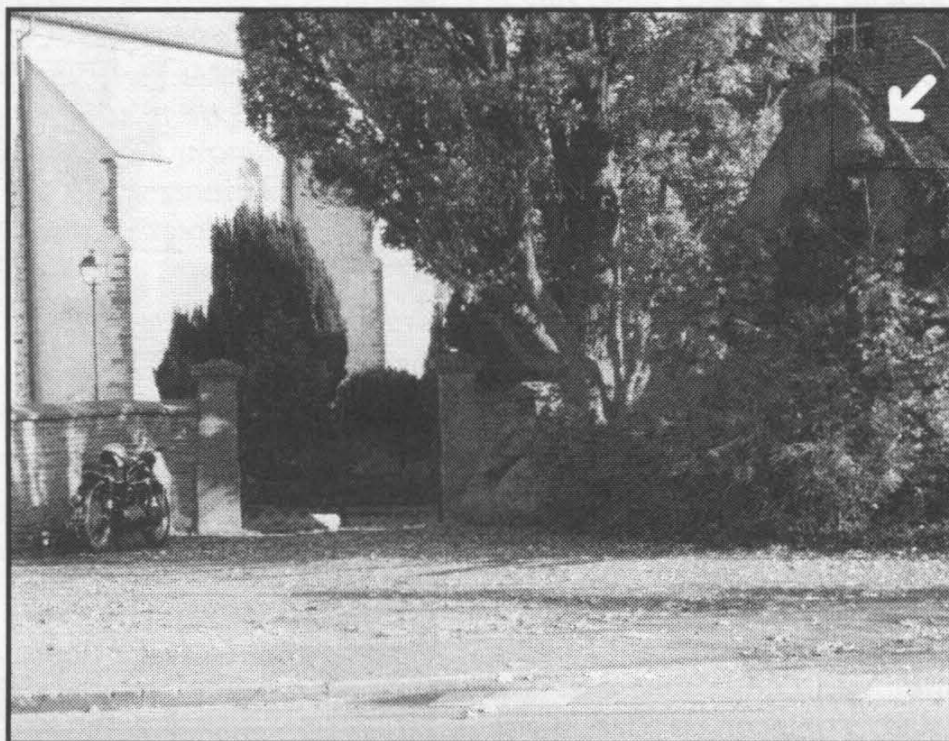
Bagage

In het begin gingen de inwoners van Hille als veenarbeider in Nederland werken. Later werkten ze als maaiers en hooiers, speciaal in Friesland en in Noord-Holland. Ze namen hun eigen gereedschap (meestal een zeis) mee en zo veel mogelijk levensmiddelen. In het totaal droegen ze ongeveer 30 kilo aan bagage en overnachtten bij bepaalde boeren in schuren. Aan persoonlijke hygiëne werd onderweg weinig gedaan. Er bestaat een beschrijving van de goederen, die een overleden Hollandgänger op de terugweg bij zich had:

- 6 blauw-wit gestreepte linnen overhemden;
- 1 dito onderhemd;
- 1 witte wollen borstrok;
- 1 witte linnen broek;
- 2 paar blauwe wollen kousen;
- 2 bont katoenen doeken;
- 4 pond spek;
- 6 pond bloedworst;
- een kaas van ca. 4 pond;
- een boterdoos met weinig boter;
- 3 gehaktballen;
- 40 gulden.

Breite Stein

Tijdens een van mijn fietstochten kwam ik bij toeval uit bij een bord met het opschrift "Breite Stein". Na enig zoeken vond ik midden in een bos een grote zwerfkei. Daarbij stond een informatiebord waarop werd vermeld dat daar een voormalig ontmoetingspunt was van Hollandgänger uit de richting Diepholz, Minden en Bramsche. Naar alle waarschijnlijkheid is ook mijn overbetovergrootvader ooit eens langs deze plek gekomen. Een historische sensatie!

**De oorspronkelijke breite Stein (zie pijl) te Badbergen.
De motorfiets links is mijn BMW R26 uit 1956.**

Overigens is deze grote zwerfkei niet de originele breite Stein. De originele steen werd na 1871 als Bismarckstein overgebracht naar Badbergen en staat daar nog steeds. Uit Badbergen kwamen overigens de voorouders van de tweede vrouw van mijn opa.... Als u die plek wilt opzoeken: De breite Stein ligt in een bosperceel zuidelijk van de Bundesstrasse 214 tussen Schwagstorf en Ankum.

Noot

1 Hermann Schäkel: Hollandgänger aus Hille, 1995

Oldenburgse stukadoors in Groningen vanaf 1775

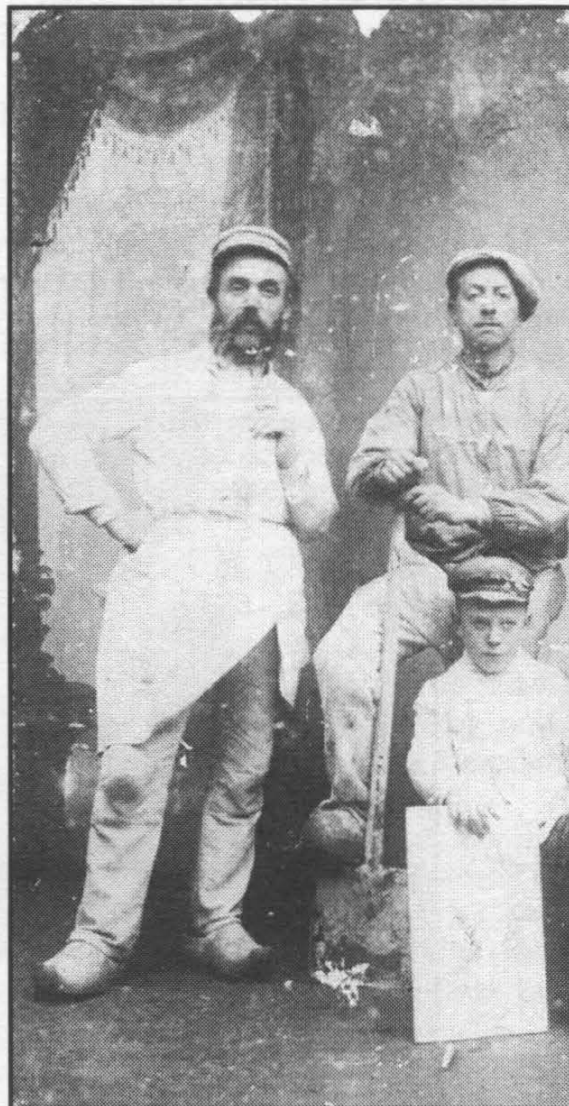
G.H. Geerken, Eindhoven

Uit een klein herkomstgebied ten zuiden van de stad Oldenburg, met name de gemeenten Wardenburg, Hatten en Grossenkneten, kwamen in de loop van de 19^e eeuw jaarlijks honderden stukadoors naar Nederland om hun werk te doen. Ook naar Groningen.

In de jaren vanaf 1870 vroegen vele van deze zgn. Hollandgänger een vreemdelingenpas aan in de snel groeiende provinciehoofdstad. Andere plaatsen die bezoek kregen waren Winschoten, Appingedam, Sappemeer, Hoogezand, Wildervank, Stadskanaal en Oude-Pekela. Vanuit deze plaatsen werkten de stukadoors in de omliggende dorpen.

Vele stukadoors pendelden op en neer (seizoensmigratie), gemiddeld 10% bleef, trouwde hier vaak een meisje en vestigde zich dan voorgoed (emigranten). De overgrootvader van de auteur leerde het stukadoorsvak van zijn vader en grootvader en vestigde zich voorgoed in Stadskanaal.

Groningen neemt in deze migratiegeschiedenis een bijzondere plaats in, want de eerste Oldenburgse stukadoos vestigde zich in 1775 in deze stad toen hij voor 20 jaar het alleenrecht op het publieke stucwerk in stad en ommeland kreeg. Deze J.B. Logeman (1748-1814) was succesvol en velen uit zijn geboortestreek volgden zijn voorbeeld. Op de lijst van 125 families prijkt de stad Groningen met 40 namen! Enkele vroege namen van Oldenburgse stukadoors in de stad Groningen op alfabetische volgorde (met geboortjaar en de naam van echtgenote):

**Johannes Eilers, stukadoos,
geb. Delft 24-2-1854,
overl. Gouda 25-6-1938.**

Brandes	(geb. 1844, × Waterman),
Engelbart	(geb. 1833, × v.d. Ende),
Engelmann	(geb. 1841, × Eden),
Gardeler	(geb. 1856, × Groeneveld),
Gerdes	(geb. 1821, × Bouma),
Gramberg	(geb. 1822, × Luikinga),
Lüschen	(geb. 1842, × Holtkamp),
Meiners	(geb. 1850, × Smit),
Naber	(geb. vóór 1850, × van Marle),
Schlüter	(geb. 1851, × Jakobs),
Schnieder	(geb. 1824, × Kooima),
Speckmann	(geb. 1846, × Pieke),
Steenken	(geb. 1844, × Noordbergen),
Wachtendorf	(geb. 1824, × Luppens) en
Wempe	(geb. 1855, × Aiking).

Van enkelen is bekend waar zij zich met hun bedrijf in de stad vestigden:

Gerdes (Zwanestraat), Gramberg (Gelkingestraat, Peperstraat), Naber (Schoolholm), Speckmann (Kruitgracht), Steenken (Haddingestraat), Vahlenkamp (Hoeksterkerkhof), Wachtendorf (Pelsterstraat) en Wempe (Lodewijkstraat).

Tot de vroege namen in de andere plaatsen behoren o.a.:

Winschoten:

Döbken	(geb. 1823, × Bos),
Labohm	(geb. 1847, × Smit),
Logemann	(geb. 1838, × Elsinga),
Neumann	(geb. 1834, × Middel);

Appingedam:

Neumann	(geb. 1840, × Leeuwe),
Sillje	(geb. 1857, × Berrelkamp),
Speckmann	(geb. 1850, ×1 Hoekstra, ×2 Vos);

Sappemeer:

Logemann	(× 1879 Martens),
Schröder	(geb. 1837, × Smid);

Wildervank:

Sanders	(geb. 1849, × Lever);
---------	-----------------------

Hoogezand:

Eberhagen	(heeft stukadoorsbedrijf in 1870);
-----------	------------------------------------

Oude Pekela:

Hibbeler	(geb. 1842, × Buscher);
----------	-------------------------

Stadskanaal:

Geerken	(geb. 1851, × de Boer).
---------	-------------------------

In totaal zijn ca. 100 Oldenburgse stukadoors binnen de provincie bij de auteur bekend. NGV-Groningen heeft de auteur uitgenodigd een lezing te houden over dit thema. De auteur wil daarvoor graag gebruik maken van brieven en foto's die een beeld geven van de stukadoors en hun werkzaamheden en vraagt NGV-leden of in hun familie dergelijke stukken bewaard zijn. Wie nadere informatie wil ontvangen of wil doorgeven ten behoeve van de lezing, kan contact opnemen met de auteur: ghgeerken@onsneteindhoven.nl of het NGV-bestuur.

Klaas de Werk. Heimelijk vertrokken naar Noord-Amerika?

Henk Werk, IJmuiden

New York 16 juni 1866, de Duitse bark *Duisburg of Prussia* arriveert in New York met aan boord het gezin van Lubbert Klaassen de Werk en Martje Alderts Dijkema. Drie kinderen varen mee: Aaltje de Werk (hun gezamenlijk dochter), Jan de Werk (zoon uit zijn eerste huwelijk met Grietje Jans Colk) en Hindertje de Werk¹ (dochter uit haar eerste huwelijk met Harm Klasen de Werk. Hindertje reist met haar acht maanden oude zoon Jan de Werk (Jan Drent volgens de passagierslijst) in gezelschap van Hindrik en Pieterke Drent en hun ouders Jan (Hindriks) Drent en Catharina Everts (Piret).

Gezocht door de Nederlandse autoriteiten woont Klaas de Werk al bijna twee jaar in Muskegon in de Amerikaanse staat Michigan. Klaas de Werk is dienstplichtig en ingedeeld bij het 8ste Regiment Infanterie, is bijna 1 m en 64 cm lang, heeft blond haar en bruine ogen, als het Departement van Oorlog hem bestempelt als deserteur en in 1868 signaleert in het *Algemeen Politieblad*. In het voorafgaande jaar had hij zich op 15 december moeten melden voor het vervullen van de militieplicht.²

Is Klaas er tussenuit geknepen? Dat ligt niet voor de hand, want hij staat, in tegenstelling tot vele andere miliciens, niet gesignaleerd als "heimelijk vertrokken naar Noord-Amerika". Bovendien komt hij voor op de staten van landverhuizers.³

In het begin van 1866 emigreert Klaas de Werk vanuit zijn woonplaats Usquert met onbekende eindbestemming. Hindertjes vijf jaar jongere broer, vrijgezel, boerenknecht en minder gegoed, komt onverwacht 'tot leven' door het plaatselijk nieuwsblad *The Muskegon Chronicle*.⁴ Komende uit Grand Haven (Michigan) trouwt Klaas de Werk op 3 april 1866 te Muskegon.⁵ Twee dagen voor zijn gouden bruiloft en op de kop af 50 jaar inwoner van Muskegon overlijdt Klaas DeWerk op 74-jarige leeftijd. Hij laat vrouw en zus "Mrs. John Oudsema" achter.

Wie gaat schuil achter deze naam? Aaltje, op dat moment bijna 66 jaar oud, of Hindertje, die 79 jaar oud geweest zou zijn. Hindertje ligt niet voor de hand, zij emigreerde in gezelschap van de ongehuwde Hindrik Drent, mogelijk de vader van haar zoon Jan de Werk. Echter Hindrik (zich Henry noemende) woont in 1870 nog in het ouderlijk huis te Chicago City⁶; Hindertje maakt geen deel uit van het gezin. Zijn zij beiden hun eigen weg gegaan in Noord-Amerika of is Hindertje tussen 1866 en 1870 overleden? Uit de in 1884 en 1894 in Muskegon County gehouden volkstellingen⁷ blijkt dat Henry en zijn ouders John en Katherine Drent Chicago hebben verruild voor een bestaan in de 'provincie' Muskegon. Opnieuw geen spoor van Hindertje. Henry en zijn ouders⁷ zijn evenals Klaas de Werk^{4,7} begraven op Oakwood Cemetery te Muskegon. Niet alleen in Nederland (Usquert) maar ook in de Verenigde Staten hebben beide families in elkaars nabijheid gewoond. Of een familiale band is ontstaan blijft echter gissen. Desondanks een positieve tussenbalans: De ware identiteit van Hendrik Werk (alias voor Hindertje de Werk) is achterhaald¹; haar broer Klaas de Werk is uit de anonimiteit getreden.

Martje Alderts Dijkema, geb. Usquert 19-2-1811, ged. Usquert 3-3-1811, dienstmeid, dagloonster.

Tr. (1) Usquert 24-7-1834 **Harm Klasen de Werk**, geb. Usquert 16-8-1815, overl. Usquert 4-9-1841, boerenknecht, dagloner.

Uit dit huwelijk:

- 1 **Duurke de Werk**, geb. Usquert 8-10-1834, overl. Usquert 20-2-1856.
 - 2 **Hindertje de Werk**, geb. Usquert 4-10-1836. Ongehuwd moeder van Jan de Werk, geb. Usquert 22-9-1865.
 - 3 **Klaas de Werk**, geb. Usquert 31-5-1839, overl. Usquert 26-11-1839.
 - 4 **Klaas de Werk (DeWerk)**, geb. Usquert 14-8-1841, overl. Muskegon (Michigan) 1-4-1916, begr. Muskegon (Oakwood Cemetery) 5-4-1916, boerenknecht, werkte in de VS gedurende tien jaar in een (houtzaag?)molen⁸, eigenaar van een boerenbedrijf te Muskegon, tr. Muskegon 3-4-1866 NN, overl. na 1916.
- Tr. (2) Usquert 27-12-1849 **Lubbert Klaassen de Werk** (haar zwager), geb. Usquert 19-6-1808 (doopsgezind, inschrijving geboorte te Uithuizen), dagloner, arbeider.
- Uit dit huwelijk:
- 5 **Aaltje de Werk**, geb. Usquert 20-4-1850.

Transcriptie *Algemeen Politieblad*, 1878, p. 252, 272-273.²

Gesignaleerde personen.

Van wege het Departement van Oorlog is uitgevaardigd den navolgenden staat, de namen en signalementen bevattende der manschappen, die gedurende het afgelopen jaar 1867 van de landmagt en van het korps mariniers gedeserteerd zijn, en omtrent wier lot, bij de korpsen waartoe zij behoort hebben, op den 1sten Januarij 1868 nog niets stelligs bekend was.

575. WERK, KLAAS DE, soldaat bij het 8ste regiment infanterie, geboren te Usquert, 14 Aug. 1841, lang 1.636 el, aangezicht rond, voorhoofd breed, oogen bruin, neus en mond gewoon, kin spits, haar en wenkbr. blond. – 15 December.

Noten:

- 1 De dubbelganger van Hendrik Werk (deel 2), *Roots@Groningen*, september 2010, jaargang 17 nr. 3, blz. 82-84.
- 2 CBG, Den Haag, *Algemeen Politieblad* (1852-1893). Te raadplegen via de digitale studiezaal.
- 3 Robert P. Swierenga, *Dutch Emigrants to the United States, South Africa, South America, and South-East Asia, 1835-1880*, SR Scholarly Resources Inc., Wilmington, Delaware 1983. Gebaseerd op de Nederlandse staten van landverhuizers, die door de provincies zijn opgesteld. Geraadpleegd in bibliotheek CBG, Den Haag.
- 4 *Muskegon Chronicle*, 2, 4 en 5 april 1916. Gespot op "Welcome To The Lighthouse": <http://freepages.genealogy.rootsweb.ancestry.com/~muskegoncounty/Contributions/D.htm>.
- 5 Klaas de Werk vestigt zich in een 'booming' Muskegon City. In 1867 telt de stad 5500 inwoners, meer dan een verdubbeling in twee jaar tijd. In 1890 is het inwonertal gegroeid naar ruim 22.500.
- 6 Robert P. Swierenga, *Dutch Households in U.S. Population. Census 1850, 1860, 1870*, SR Scholarly Resources Inc., Willington, Delaware 1987. Geraadpleegd in bibliotheek CBG, Den Haag.
- 7 Muskegon County, Genealogical Society: <http://www.genealogymuskegon.com/Databases>.
- 8 Grand Rapids, Grand Haven en Muskegon waren belangrijke centra van houtzagerijen. Op het hoogtepunt, midden jaren tachtig van de 19^e eeuw, was Muskegon Lake omringd door 74 houtzagerijen.

Kerkgeschiedenis

Jan-Paul Wortelboer, Bedum

In het kader van een fusie tussen een Hervormde Gemeente en een Gereformeerde Kerk diende de tenaamstelling van de onroerende zaken bij het kadaster te worden gewijzigd. Bij de Hervormde Gemeente was niet duidelijk hoe het mogelijk was dat zij bij het kadaster soms bekend stonden als: Nederduitse Hervormde Gemeente.

De afdeling Juridische Zaken van het Protestants Landelijk Dienstencentrum gaf de onderstaande verklaring.

In mijn hoedanigheid van notaris diende ik namens partijen een verklaring bij het kadaster in te schrijven ten einde de kadastrale boekhouding in overeenstemming te brengen met het resultaat van de fusie, zodat alle vóór de fusie op naam van één van beide hiervoor genoemde kerkgenootschappen staande onroerende zaken voortaan op naam zouden staan van de nieuwgevormde Protestantse Gemeente.

Ik vond de verklaring van het Dienstencentrum zo zeer de moeite waard, dat ik deze verklaring integraal in mijn bij het kadaster aangeboden verklaring heb opgenomen. Over 100 jaar zijn de genealogen van dan mij dankbaar voor deze geste.

In vijftienhonderd eenenzeventig is in Emden (toen Oost-Friesland, nu Duitsland) tijdens een samenkomst van alle kerken die in de reformatie zijn ontstaan de Nederduits Gereformeerde Kerk (ook wel: Nederduitsch Gereformeerde Kerk of vaak in die tijd ook Gereformeerde Kerk) ontstaan.

De Nederduits Gereformeerde Kerk werd tijdens de Unie van Utrecht van vijftienhonderd negenenzeventig officieel erkend als publieke kerk van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden.

In zeventienhonderd vijffennegentig onder de Franse overheersing hield de Nederduits gereformeerde kerk op publieke kerk te zijn.

In die tijd kwam er in de Nederduits Gereformeerde Kerk steeds meer invloed van stromingen die een vrije interpretatie van de bijbel voorstonden.

Tevens probeerde de regering greep op de kerk te krijgen: onder meer kreeg zij in achttienhonderd zestien van Koning Willem I een nieuw reglement (Algemeen Reglement) dat de Dordtse Kerkorde verving.

Bij die gelegenheid werd de naam gewijzigd in de **Nederlandse Hervormde Kerk**. Gemeenten van de Nederlandse Hervormde Kerk werden 'hervormde gemeenten' genoemd. Echter, om de Nederduits (= Nederlands) sprekende plaatselijke gemeente van de Frans (Waaals) sprekende te onderscheiden werd voor de plaatselijke gemeente ook de naam '**Nederduitse Hervormde Gemeente**' gebruikt.

Later, toen het aantal Frans sprekende gemeenten sterk was afgenomen is deze benaming in onbruik geraakt.

Vervolgens ontstonden uit de Nederlandse Hervormde Kerk door de Afscheiding en de Doleantie de Gereformeerde Kerken in Nederland.

In tweeduizend vier zijn drie kerken (de Nederlandse Hervormde Kerk, de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Evangelisch Lutherse Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden) op landelijk niveau verenigd tot de Protestantse Kerk in Nederland.

De gemeenten van de afzonderlijke drie kerken transformeerden per één mei tweeduizend vier niet automatisch in protestantse gemeenten.

Ook ontstond voor hen met ingang van één mei tweeduizend vier geen verplichting te fuseren, dit is overgelaten aan de vrije keuze van gemeenten.

Ekke Clasen van Luttkhuijsen (Amsterdam, uit Maarhuizen)

Petronella J.C. Elema, Groningen

In een Noordhollandse genealogie waaraan ik momenteel werk komt een Oostfriesse jongedame voor (de eerste vrouw van een voorvader, dus niet van belang voor mijn eigen kwartieren) die driemaal gehuwd is geweest. Ze moet omstreeks 1703 zijn geboren en heette Yda Jacobs van Pilsum, waarbij haar achternaam (ook opgegeven als Yda van Pelsum) was ontleend aan haar herkomstplaats: Pilsum in Oostfriesland. Zij ondertekende aanvankelijk met een kruisje, in later jaren als Yda Jacobs van Pilsum. Van belang voor ons is haar eerste huwelijk, want deze bruidegom was een Groninger.

Ekke Clasen van Luttkhuijsen, van Maarhuijsen in Groningen, oud 27 jr., woond buiten de Haerlemerpoort, ouders doot, geassisteerd door IJs Jansz Kok (hij ondertekende als Ecke Clasen), otr. Amsterdam 6-4-1731 **Ida van Pelsem**, van Pelsem, oud 27 jr., op de Angeliersgracht, ouders doot, vergezeld met haar oom Jurriaan Brul.

Uit dit huwelijk vond ik in de Amsterdamse doopklappers enkele kinderen:

- a. **Jacob van Luitinckhuijsen**, ged. Amsterdam (Zuiderkerk, get. Jan Pieters en Rebeka Maria Eppingh) 4-2-1733.
- b. **Klaas Eekes** [Eckes?], ged. Amsterdam (Zuiderkerk, get. Jan de Vrij en Antie Aates) 3-3-1734.
- c. **Jacobje Eckes**, ged. Amsterdam (Nieuwezijdskapel, get. Jan Huijting en Antje Jacobs) 22-3-1737.

Deze laatste dochter is zeker in leven gebleven, want op 27-7-1751 vroeg zij haar doopbewijs op.

Ik zocht nadien in Obergum en Maarhuizen naar de doop van de bruidegom omstreeks 1703/04, maar het bleek mij dat daar een lacune in de kerkelijke registers is van ca. 1698 tot 1718. Ongetwijfeld is hij een zoon van Claas Ekkes, van Maarhuizen, otr. Baflo 24-4-1698 Anje Ates, van Warffum. Let maar eens op de doopgetuige bij het tweede kind van Ecke Clasen: Antie Aates!

Er hadden trouwens in de jaren daaraan voorafgaand verschillende huwelijken van een Claas Ekkes in de provincie Groningen plaatsgevonden, maar bij geen enkele daarvan viel de plaatsnaam Maarhuizen.

Ekke Clasen "van Luttinghuijsen" is daar in Amsterdam niet oud geworden. Yda Jacobs hertrouwde al in januari 1739 met Dirk Mulder en hertrouwde december 1744/ januari 1745 nog een tweede maal.

Flessenpost uit Zeeland

Henk Hartog

Ik heb de eer UEd. Achtbare hiernevens in te zenden inliggende briefje aan onzen zeedijk gevonden in eene welgesloten wijnflesch, voor zoo ver ik het schrift kan lezen staat er op:

Het schip *Louisa* van Groningen na Hull en is in gevaar op de Hoofde.

7 Mei 45

Bost, Kapt.

Misschien bovenstaande voor sommige ingezetenen van UEd. Achtb. Stad eenige inlichting kunnende geven, heb ik gemeend met de toezending daarvan eenigen dienst te kunnen bewijzen. De Burgemeester der gemeente S. Maartensdijk, Provincie Zeeland.

Bron: Secretarie gemeente Groningen 1816-1916, ingekomen stukken mei 1845 (toegang 1399, inv.nr. 1614, aktenr. 92, d.d. 16-5-1845.

Gronings Brandhout

Petronella J.C. Elema, Groningen

Een korte genealogie die geen inleiding behoeft. Ik zocht hem uitsluitend uit omdat ik de naam zo curieus vond. Die zal trouwens niet zijn blijven bestaan, althans niet in Groningen: daar was de laatste vermelding ervan een sterfgeval in 1850. In het Westen des lands is de naam langer aangebleven; overigens zonder relatie tot de Noordelijke familie.

I. **Hidde Jans**, van Wirdum, tr. Wirdum 9-11-1732 **Grietje Jans** [ook: **Grietje Jurjens**], van Wirdum.

Het is niet onmogelijk dat Hidde op 27-7-1710 gedoopt is te Losdorp als zoon van Jan Klaassen en Imke Hiddes. Aan de vernoeming is dat helaas niet te zien; Hidde en Grietje hadden klaarblijkelijk geen dochters.

Bij het huwelijk en bij de eerste twee dopen werd de vrouw aangeduid als Grietje Jans; bij de derde doop als Grietje Jurjens. Aangezien hun tweede zoon Jurjen heette, zou die laatste naam toch correct kunnen zijn.

Uit dit huwelijk:

- 1 **Jan Hiddes**, ged. Wirdum 23-8-1733.
- 2 **Jurjen Hiddes**, ged. Wirdum sept. 1735 (dag niet ingevuld), volgt IIa.
- 3 **Jan Hiddes**, ged. Wirdum 12-10-1738, volgt IIb.

IIa. **Jurjen Hiddes**, ged. Wirdum sept. 1735, schipper te Lellens, tr. Lellens 11-5-1766 **Engelijne Harkes**, geb./ged. Woltersum 4-10/17-10-1738, dr. van *Harke Roelefs*, "onse charcher" en *Ettien Ebbes*.

Bij de doop in 1775 tekende de predikant aan dat de dopeling een dochter was van "Jurjen Hiddes onse schipper". De oudste kinderen, tweelingdochters, eindigden beiden hun leven in de stad en stierven daar beiden als 70-jarige weduwe, slechts vijf weken na elkaar. Zou het een identieke tweeling zijn geweest?! De aangevers die het overlieden van Grietje rapporteerden waren goed op de hoogte van haar levensomstandigheden. De aangevers van Etje daarentegen wisten amper iets te melden.

Uit dit huwelijk:

- 1 **Grietjen Jurriens Brandhout**, ged. Lellens 23-11-1766 (tweeling), overl. Groningen (op de Nieuwstad F 134, oud 70 jr.) 9-11-1837, otr./tr. Groningen/Appingedam 19-10/9-11-1811 **Hermann Georg Sack**, geb./ged. Lüneburg (St. Johannis Kerk) 29-5/31-5-1764, koopman, winkelier te Slochteren, later te Appingedam, overl. Appingedam (derde wijk, no. 344, oud 58 jr.) 21-5-1822, zn. van *Johann Georg Sack*, linnenhandelaar, en *Margaretha Sophia Reicheln*.
- 2 **Etjen Jurriens Brandhout**, ged. Lellens 23-11-1766 (tweeling), overl. Groningen (Musschengang P 132, oud 70 jr.) 3-10-1837, tr. (afkomstig van Appingedam, voor haar Berent Krijns) otr./tr. Groningen M.K. 4-11-1794 **Harm Remmerts Kamminga** [ook: **Camminga**], bij zijn huwelijk van Groningen, geb. Martenshoek, ged. Hoogezand 8-5-1763 (als zn. van Remge Jans en Jantje Harms), borstelmaker, overl. Groningen (Bredegang P 212, oud 65 jr.) 10-2-1829, volgens zijn overlijdensakte zn. van *Remmert Camminga* en *Jantien Sietsema* te Hoogezand..
- 3 **Wipke** [**Wiepke**, **Wupke**] **Jurriens Brandhout**, ged. Lellens 20-11-1768, overl. Groningen (oud 79 jr., met de familienaam) 28-1-1850, otr./tr. Groningen (als Wibbegien Jurjens, voor wie Harmannus Camminga swager)

13-4/5-5-1805 **Fokke Amsing**, ged. Groningen 17-8-1760, koopman, overl. Groningen (oud 73 jr.) 29-3-1834, zn. van *Roelf Amsing*, broodbakker, en *Foekje Fokkes*.

4 **Hidde Jurriens**, ged. Lellens 27-1-1771.

5 **Harke Jurriens**, ged. Lellens 23-1-1774.

6 **Anje Jurriens**, ged. Lellens 10-12-1775.

IIb. **Jan Hiddes**, ged. Wirdum 12-10-1738, begr. Wirdum 12-5-1797, tr. Wirdum 19-5-1766 **Aafke Hindriks**, waarschijnlijk ged. Wirdum 23-1-1741, begr. Wirdum 4-2-1808, dan dr. van *Hindrik Hindriks* en *Freke Hermans*.

Uit dit huwelijk:

1 **Hiddo Jans**, ged. Wirdum 12-4-1767, volgt III.

2 **Hindrik Jans Brandhout**, ged. Wirdum 1-1-1770, schoenmakersknecht, schoenmaker, overl. Loppersum (huis no. 17, oud 52 jr.) 6-6-1830, tr. Loppersum 24-2-1814 **Jacobje** [meestal: **Jaaptje**] **Geerts**, ged. Zeerijp 18-4-1778, overl. Loppersum (huis no. 18, oud 51 jr.) 15-1-1833, dr. van *Geert Jacobs* en *Sijpke Jochums*.

III. **Hidde Jans Brandhout**, ged. Wirdum 12-4-1767, schoenmaker, overl. Wirdum (huis no. 23, oud 76 jr.) 13-11-1843, tr. 't Zandt 20-2-1791 **Trijntje Klaassens van Hoek**, waarschijnlijk ged. 't Zandt 23-9-1769, overl. Wirdum (oud 76 jr.) 6-5-1846, dan dr. van *Klaas Sijwers* en *Trijnje Klazen*.

Mogelijk zijn er in de jaren 1796-1803 nog kinderen elders geboren, maar die trof ik niet in Allegroningers aan.

Trijntje Klaassens overleed mei 1846 als weduwe van Hidde Jans Brandhout en dochter van Klaas Hindriks, de naam van haar moeder was toen niet meer bekend. Wel werd opgegeven dat zij 76 jaar oud was, en geboortig van 't Zandt. Gezien de herkomst (ze trouwde immers ook in 't Zandt) en de leeftijd neem ik aan dat zij een dochter was van Klaas Sijwers, een mennist, en Trijnje Klazen, die gereformeerd was. Het patroniem van haar vader, Hindriks, is dan verkeerd doorgekomen.

Uit dit huwelijk:

1 **Jan Hiddes**, ged. 't Zandt 20-3-1791.

2 **Klaas Hiddes Brandhout**, ged. Garrelsweer 1-9-1793, boerenknecht, dagloner te Godlinze, overl. Godlinze (gem. Bierum, oud 38 jr.) 3-12-1831, tr. Bierum 24-12-1822 **Anna Hindriks**, ged. Eenum 1-4-1781, daglonersche, werkvrouw, dr. van *Hendrik Hendriks* en *Jantje Coenraads*; zij tr. 1. *Jan Hindriks Dijkema*, overl. Godlinze 29-9-1821 en tr. 3. Bierum 19-4-1833 *Jan Aljes Dorschman*, geb. Uithuizermeeden 4-2-1781, zn. van *Alje Jans Dorschman* en *Fijke Alderts*.

Na 1833 trof ik Anna Hindriks en haar derde man niet meer aan, noch in Bierum, noch in Uithuizermeeden. Zouden ze zijn geëmigreerd?

3 **Hindrik Hiddes**, ged. Garrelsweer 12-12-1795.

4 **Hindrik Hiddes**, geb./ged. Wirdum 3-8/12-8-1804.

Alle@@@ digit@@@ (twee-en-dertig)

Antonia Veldhuis, Veenwouden

In deze rubriek komen interessante homepages en nieuwe digitale bestanden aan bod. Tips kunt u mailen aan antonia.veldhuis@hetnet.nl.

Hans Selling schrijft: 'Ik heb de laatste tijd erg veel tijd gestoken in het volledig bewerken van mijn webpagina's. Met behulp van Joomla/PHP heb ik de sites www.genealogiegroningen.nl en www.genealogiewinschoten.nl volledig vernieuwd'. Waarna een ingewikkelde technische beschrijving volgde, die ik u zal besparen. Hij schreef verder dat hij op www.genealogiestrating.nl alle door hem uitgezochte Strating(h)'s geplaatst heeft, met uitzondering van de recente generaties. Hierop 5216 personen in 1929 gezinnen met 1312 verschillende familienamen. De genealogische en historische pagina van Winschoten geeft info over de plaats, begraafplaatsen en (ruim 35 uitgewerkte) families onder **Winschoter families**. Via de button **Zoeken op deze website**, in de blauwe balk bovenin, kunt u zoeken. Voor vragen of toevoegen van links gebruikt u de knoppen ernaast. Genealogie in Groningen geeft **Bronbewerkingen**, info over genealogische programma's (*Genealogie en computer*), een link naar *Genealogische fora, families en Verenigingen*.

Genealogische en historische pagina Winschoten

Webmaster: Harm Selling

Home

Zoeken op deze website

Stuur bericht

Toevoegen weblink

Op www.hetgeheugenvannederland.nl werden door *Het Verzetsmuseum Friesland* en *Tresoar* in Leeuwarden bijna honderd 'Friese' oorlogsdagboeken geplaatst. Ze geven een beeld van de oorlogsjaren, van de verschrikkingen, maar ook van het alledaagse leven. Over – onder andere - de bombardementen van Rotterdam, de tewerkstelling in Kassel en bezoeken aan vrienden. In het zoekscherm intikken **friese oorlogsdagboeken**. Wilt u alle dagboeken uit de oorlog, dan laat u **friese** weg en krijgt u 802 objecten.

E.C. Bolhuis tipte naar aanleiding van de melding in *Roots* over "de krant van toen" de site www.historischekranten.nl, 'een bron van gegevens voor genealogen'. Onder het mom van beter dubbel dan niet, noem ik hem nog eens. Ik deed dat al eerder in (onder andere) *Column nummer 1* op de site www.ngv.nl en in de folder *Alle@@@ digit@@@ - internet en de genealoog*, die op de Groninger Archieven ligt.

Van Johan Waterborg kwam het mailtje dat Bob Poppen op zijn site www.bdpoppen.nl/gronmol/ een uitgebreide genealogische database van molenaars en molenmakers en aanverwant geplaatst heeft. 'Dit verdient, als deze nog niet in *Allemaal Digit@@@* behandeld is, daarin zeker een plaatsje', aldus Johan. Bij deze. Ik keek even voor u op deze zeer uitgebreide site met Groninger molenaars, moleneigenaren, molenmakers, molenaarsknechten, boekweitmolenaars, grutters en hun familieleden. Daarna keek ik op www.bdpoppen.nl naar de geschiedenis en fotoreportage van molen *De Liefde* in Uithuizen, waarop Bob vrijwillig molenaar is. Kaarten en foto's met molens in de gemeente Eemsmond, info over sarries (chercher, ambtenaar die de controle op het gemaal had), bladerde door de lijst met honderden molenmakers tussen 1735 en 2004, en in de lijsten met molenboeken en tijdschriften. Alles te vinden in de linker kolom. En onder **lets heel anders** zag ik wat Bob zijn ander hobby's zijn. Wilt u

(nog) meer over molens weten, kijk dan ook even op www.molendatabase.nl. Hier vindt u gegevens over bestaande (1213) en verdwenen (15.058) molens in Nederland en België (1729). Zoekmogelijkheid per plaats, provincie, naam of jaar. De verzameling is bijeengebracht door molenliefhebbers en wordt nog steeds aangevuld. Op de link naar verdwenen molens in Nederland kunt u zien waar de vervallen of verdwenen molens staan/stonden en kunt u statistieken bekijken.

Om de ruim 80 nog werkende molens in de provincie Groningen te laten draaien zijn er vrijwilligers nodig. De coördinatie daarvan ligt in handen van de Molenstichting: www.groningermolenhuis.nl. Ze organiseren cursussen (molenaar en gids) en beheren een archief. In de rode balk bovenin de homepage, onder **Groninger molens** staan foto's en beschrijvingen van 86 molens, in de linkerkolom (derde item) **nieuwsbrief**. Digitaal in te zien vanaf februari 2009. Hier kunt u zich ook aanmelden voor de gratis nieuwsbrief. Onder **links** (rechtsboven op site) verwijzing naar diverse molens in geheel Nederland.

Was u gewend op www.groningerarchieven.nl te zoeken op **djvu*** als u afbeeldingen van gescande bestanden wilde inzien, dan moet u nu in het zoekscherm op de openingssite **scans** intikken. Het bijbehorende 'kijkprogramma' is gratis te downloaden. Hetgeen bij mij niet zonder problemen ging. Net toen ik zou opgeven, lukte het. Op dit moment zijn er 72 inventarissen waarvan een deel via een afbeelding is in te zien. Met name de **Gerechten van Oldambt**, **Bellingwolde** enz. geven met hun inventarissen een schat aan gegevens.

Op de Dag van de Groninger Geschiedenis stonden nog een paar stands met mogelijk interessante info voor genealogen. **Terug naar de toekomst** (www.historischcentrumoldambt.nl/front/index.php?id=53) geeft info over de strokartonfabriek in Scheemda en verzamelt verhalen erover.

Het Visserijmuseum Zoutkamp (www.visserijmuseum.com) heeft op hun site onder andere een verhaal en foto-impressie over het beurtschip ZK4, foto's van 1920-1935, de geschiedenis van Zoutkamp en het Lauwersmeergebied en zeer veel **links**.

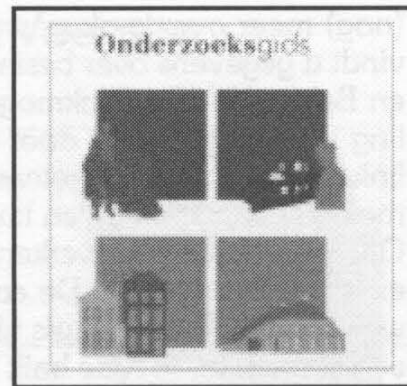
Een virtuele rondleiding is te zien op www.vandiepenmuseum.nl met kaarten van geheel Nederland, ook Groningen. U dient eerst wel een programma-tje te downloaden.

Jur Dekker, die al eerder sites aanleverde, gaf drie A4-tjes met links. Behalve veel bekende, deels al door mij genoemde sites, vond ik er een paar aardige geschiedenislinks op. Voor de aankleding van uw genealogie. www.historischhuis.nl/LinksInfo.html geeft per tijdvak en discipline sites met allerlei onderwerpen die de historicus en genealoog van dienst kunnen zijn. Heeft u daar nog niet genoeg aan, kijk dan op www.geschiedenis.pagina.nl. Een startpagina met onderverdeling in vier kolommen met honderden verwijzingen.

Voor wie het heeft gemist (zie ook bladzijde 437 in het novembernummer van *Gens Nostra*): de Groninger Archieven heeft een nieuwe onderzoekgids samengesteld. Hij staat op dit moment op de openingspagina van de GA, maar is ook te downloaden op: www.groningerarchieven.nl/cms/upload_file/onderzoekgids.pdf.

U kunt weer even vooruit. Mocht u tijd over hebben, kijk dan nog even op onze verenigingssite www.ngv.nl. Daar schrijf ik elke maand een *column* met interessante internetsites en -nieuwtjes.

En heeft u dan nog tijd over: misschien wilt u een paar maal per jaar deze rubriek doornemen op stijl- en taalfouten en links. Ergo: wie wordt mijn corrector?

Interview met Jona van Keulen

Klaas Niemeijer, redacteur

Jona van Keulen. Voor sommigen bekend, voor anderen minder. Mensen die alleen in de studiezaal van het RHC Groninger Archieven komen zullen haar daar zelden zien, maar bij vrijwel elke lezing in het RHC Groninger Archieven is ze er wel. Ook is Jona regelmatig betrokken bij allerlei activiteiten die één gemeenschappelijk noemer hebben: Ze hebben op een of andere manier iets met geschiedenis in de provincie Groningen te maken. In dit nummer vertelt Jona het een en ander over haar functie.

In 1981 ben ik begonnen bij het toenmalige Rijksarchief in de Sint-Jansstraat en later overgegaan naar het tegenwoordige RHC Groninger Archieven. Mijn tegenwoordige functie is hoofd publieksactiviteiten en daarnaast ben ik ook Rijksarchivaris. De afdeling publieksactiviteiten bestaat uit drie personen: een hoofd en twee medewerkers en ons werk is in het bijzonder gericht op groepen. Het is de bedoeling om alle mensen te laten weten dat er een archief is en om meer mensen bij het archief te betrekken. We verzorgen onder meer ontvangsten en projecten in het hele spectrum van het basisonderwijs tot aan de universiteit. Ook zijn onze activiteiten gericht op het volwassenenonderwijs. We doen de voorbereiding van allerlei projecten, die zowel binnen het RHC Groninger Archieven als in de provincie plaatsvinden. Ook verzorgen we de lezingen in het archief. Verder maakten we de bekende voorlichtingsfolders van het archief voor de studiezaalbezoekers; die zijn nu voor een deel opgenomen in de nieuwe onderzoekgids.

Tja, hoe ben ik in de archiefwereld verzeild geraakt? Al vanaf de lagere school was ik bijzonder geïnteresseerd in de geschiedenis. Je kunt een geschiedenis benaderen vanuit verschillende invalshoeken. Over bijvoorbeeld de Tachtigjarige oorlog was er bij mij, als leerling van het openbaar onderwijs, een bepaald beeld ontstaan. Toen ik daarna naar Groningen kwam om geschiedenis te studeren, hoorde ik van een studiegenoot, die gereformeerd onderwijs had genoten, een heel ander verhaal over die

zelfde oorlog. Ik ontdekte, dat er niet een standaardgeschiedschrijving was, als een handboek, maar dat daarachter vele boeken bestonden, van nog meer historici met ieder hun eigen uitgangspunten en visies. Toen al ontstond bij mij het idee om bronnen te gaan raadplegen: terug naar de bron van al die antwoorden. En waar vind je die bronnen? In een archief.

In 1975 is er een onderzoek geweest naar de archiefzorg bij de overheid en één van de conclusies uit dat onderzoek was dat er meer in kwaliteit – zowel op personeel als materieel gebied – moest worden geïnvesteerd. Een van de gevolgen daarvan was dat er meer banen in de archiefwereld kwamen. Ik zag daarover een reportage op TV, die was opgenomen in de depots van het oude Algemeen Rijksarchief en dat maakte indruk: toen wist ik dat ik daar wilde werken... En zo is het gekomen.

Na mijn universitaire studie ben ik naar Utrecht gegaan en heb ik een tweejarige opleiding aan de archiefschool gevolgd. Daar kwam je in die tijd niet zo maar op. Jaarlijks mocht er maar een klein aantal mensen de opleiding volgen, omdat men toen niet meer archivariissen wilde opleiden dan er banen beschikbaar waren, maar ik was dus één van de gelukkigen.

De vraag, waarom ik juist in Groningen ben gaan werken, is gemakkelijk te beantwoorden: bij het Rijksarchief in Groningen was al langer een vacature en daar had ik wel belangstelling voor. Ik heb in Groningen gestudeerd en ik ben verknocht geraakt aan de stad en de provincie. Het klinkt misschien wat overdreven, maar zo is het wel. Bovendien heb ik tijdens mijn studie mijn man leren kennen, maar dat is natuurlijk geen reden om je blijvend in Groningen te gaan vestigen.

Volgend jaar werk ik 30 jaar in Groningen. In die jaren is er natuurlijk wel het een en ander gebeurd. De belangrijkste ontwikkeling die ik heb meegemaakt is wel de automatisering en later de digitalisering van een groot aantal bronnen. Mensen kunnen tegenwoordig thuis al heel wat voorwerk verrichten. Scans van de originele aktes kunnen nu worden ingezien. Wat een verschil met die microfilms en de microfiches! En je hoeft lang niet zo veel uitleg te geven als vroeger, mensen kunnen direct aan de slag. Jammer is wel, dat wij als dienstverleners nu ook niet goed weten waar mensen tegenaan lopen, wat hun vragen zijn.

Voor wat betreft anekdotes heb ik natuurlijk ook wel het een en ander meegemaakt, maar ik geef er de voorkeur aan om niet over bezoekers te praten. Wel kan ik in het algemeen zeggen dat het nogal eens voorkomt, dat onderzoekers tijdens hun onderzoek in de archieven er achter komen dat een of meer van hun voorouders een scheve schaats heeft gereden. Die ontdekking veroorzaakt dan nogal wat consternatie. Of mensen stoppen met hun onderzoek. Dit is trouwens een landelijk beeld.

Uit hoofde van mijn functie heb ik in de provincie contact met archiefbeheerders van gemeenten, historische verenigingen, musea, bibliotheken en de Rijksuniversiteit. Daarnaast heb ik op landelijk niveau ook contact met andere archiefinstellingen.

Nee, ik heb zelf nauwelijks genealogisch onderzoek verricht. Bij het Centraal Bureau voor Genealogie heb ik enig onderzoek gedaan naar mijn voorouders. Het ging me meer om de methodiek dan om het resultaat. Ook heb ik binnen het toenmalige Rijksarchief in Groningen onderzoek gedaan naar de familie van mijn schoonmoeder. Maar ook toen ging het mij erom een beeld te krijgen van de problemen waar een onderzoeker eventueel mee kon worden geconfronteerd.

In mijn vrije tijd geniet ik van andere dingen zoals lezen, musea bezoeken, kokkerellen en appeltaarten bakken. In onze tuin staan namelijk verschillende appelbomen van oude en soms zeldzame rassen. Ik ben nauwelijks geïnteresseerd in reizen. Verder ben ik bestuurslid van de plaatselijke afdeling van de PvdA.

Nieuws van de archieven

redactie Henk Hartog

Groninger Archieven, Cascadeplein 4, tel.
050-5992000; www.groningerarchieven.nl

Nieuwe genealogieën in de studiezaal dan wel op aanvraag (toegang 1957)

- 26198 **Andringa**. *Wie waren de voorouders van de families Ankringa, Dardenne Ankringa en Dardenne-Ankringa.*
- 26163 **Beek**. *Parenteel van Adolf Hindriks Beekhuis: 7683 verwanten over negen generaties, in zowel de mannelijke als de vrouwelijke lijn van Adolf Hindriks Beekhuis, die leefde van 1770 tot 1827.*
- 26155 **Buitenkamp**. *Het Groninger geslacht Buitenkamp 1637-2006.*
- 26209 **Haselhoff**. *Nieuwe kroniek van het geslacht Haselhoff.*
- 26215 **Hesselink**. *Genealogie Hesselink.* In: *De heren van Paterswolde* (2010), pag. 143-201.
- 26158 **Knip**. *Genealogie geslacht Knip, een familie uit het Oldambt in het Groningerland*
- 26246 **Reijenga**. *Parenteel van Jan Wiardus Reijenga [1221].*
- 26236 **Schripsema**. *Nakomelingen van Hotze Schripsema.*
- 26151 **Stanneveld**. *Het geslacht Stanneveld 1740-2010.*
- 26178 **Sypkens**. *Stamboom van de familie Sypkens.*
- 26108 **Westenbrink** *De kleine Westen Brijnk.*
- 26080 **Wierts** *Het nageslacht van Johan Weszling van Gennep en Bruncke Wierts.*

Nieuwe dan wel opnieuw bewerkte toegangen

- 179 Hervormde classis Groningen, 1595-1991 (herzien)
- 206 Hervormde gemeente Beerta, 1596-1970 (herzien)
- 241 Hervormde gemeenten Harkstede, Scharmer en Harkstede en Scharmer, 1721-1961 (aanvulling)
- 244 Hervormde gemeente Hoogezand, 1706-1983 (geheel herzien)
- 267 Hervormde gemeente Nieuw-Beerta, 1665-1972 (herzien)
- 280 Hervormde gemeenten Nuis en Niebert, 1716-1974 (herzien)
- 285 Hervormde gemeente Opende, 1704-1921 (herzien)
- 598 Familie Wolthers, 1470-1917
- 1005 Evangelisch-Lutherse gemeente Winschoterzijl/Winschoten, 1748-1955 (herzien)
- 1898 Hervormde gemeenten Middelstum en Toornwerd, 1656-1958 (herzien)
- 2505 Familie Feddema en het Feddemahuis te Kloosterburen, 1631-1963
- 2513 Families Guyot, van Iddekinge en Martin en stukken betreffende het dovenonderwijs, 1730-1912
- 2531 Boerderij Hoofdstraat 100 te Noordbroek, 1743-1983
- 2532 Familie Iwema, 1604-1963
- 2547 Evangelisch-Lutherse gemeente te Groningen, 1730-2001

Ons filiaal aan de Kerklaan is door de week tot 10 uur 's avonds open!

Kijk voor uitgebreide openingstijden op: www.copyright.nl

kerklaan 49-51
groningen
050-5714666

verl. hereweg 45
groningen
050-5275555

verl. bremenweg 8
groningen
050-3188034

kanaalstraat 15a
roden
050-5016519

*Uw favoriete foto's op
canvas*

prijzen:

20 x 20	15,00
20 x 30	17,50
30 x 30	22,50
30 x 40	28,00
40 x 40	32,00
40 x 60	40,00
50 x 50	42,00
50 x 75	58,00
60 x 60	60,00
60 x 80	70,00
80 x 80	82,50
75 x 100	90,00
100 x 100	122,50
120 x 100	131,00
150 x 100	140,00

combinaties zijn mogelijk

levertijd 1 tot 2 dagen

CopyRight en haar medewerkers wenst iedereen
fijne feestdagen en een voorspoedig 2011

Nieuwe boeken: Verschenen of nog te verschijnen

Klaas Niemeijer, kenjniemeijer@planet.nl

Soms zit het mee, soms zit het je tegen. Een voorbeeld: Op een bepaald moment zag ik het fraai uitgevoerde en aantrekkelijk geprijsde boekje "Steentil bij Aduard" in de verkoopstand liggen. Ik was van plan het te kopen, maar het had nog geen haast. Toen ik kort daarop weer keek, was er geen enkel exemplaar meer. Een run langs de boekwinkels leverde voor mij een negatief resultaat op. Gelukkig kwamen er daarna nog een paar exemplaren beschikbaar. Voor mij de les: Als je een boek wilt kopen, doe het dan (meteen).

In de verkoopstand in het RHC Groninger Archieven trof ik onder meer de volgende nieuwe boeken aan:

25 jaar buurtvereniging A-kwartier 1985-2010. Samenstellers Gea Ewals en Han Santing. Uitgave Buurtvereniging Het A-Kwartier. ISBN 978-90-808686-6-3, veel illustraties, weinig tekst. € 12,50. Weinig historie, maar vooral leuk voor de mensen die in het A-kwartier wonen of ooit hebben gewoond.

Bouwheer en bouwmeester – Bouwkunst in Groningen, Stad en Lande (1594 – 1795), auteur Gea van Essen. Uitgave Van Gorcum, Assen, 2010. ISBN 978-90-232-4672-5, 362 pagina's, geïllustreerd met een extra katern afbeeldingen in kleur, gebonden, € 26,95. Het prachtige boek is verdeeld in twee delen: *Bouwheer en bouwmeester: De Groninger Bouworganisatie, en Bouwheren en de bouwpraktijk: Gebouwd in Groningen – Stad en Lande – 1594-1795.* Dit deel 38 van de Groninger Historische Reeks bevat (heel) veel informatie over de bouwgeschiedenis in zowel de stad als de provincie Groningen.

De eerste prijs – Twee eeuwen stadhuis van Groningen – De eerste Nederlandse architectuurprijsvraag en de bouw van het ontwerp van Husby Thomas. Auteur Thomas H. von der Duunk m.m.v. Eva Roell, Architectura & Natura. ISBN 978-89-461400031, 256 pagina's, geïllustreerd, € 24,50. Een uitgebreide historie over de prijsvraag, het winnende ontwerp, en het gat in de markt.

De liefde en de vrijheid natuurlijk! – Dagboek van Frederika van Uildriks (1854-1919). Bezorgd, ingeleid en geannoteerd door Mineke Bosch. Uitg. Verloren, Hilversum. ISBN 978-90-8704-178-6, 439 pagina's, 57 illustraties, diverse bijlagen en een uitgebreid register, € 36,00. Dit boek bevat een veelheid aan onderwerpen: Geschiedenis van de vrouwenbeweging, de opkomst van het socialisme, de natuurbeweging, sport, onderwijs, het academische leven rond de RUG, de lees- en schrijfcultuur en het 19^e eeuwse meisjesbestaan. Echt een tijdsdocument

Steentil bij Aduard, onder redactie van W. Friso en K. Holstein. Uitg. Holstein Restauratie Architectuur 2010. ISBN 978-90-802800-5-2, 80 blz., geïllustreerd en compleet met DVD, € 12,50. "In 2009 zijn onder leiding van Holstein Restauratie Architectuur herstelwerkzaamheden uitgevoerd aan de Steentil bij Aduard. Daarbij heeft de brug zich blootgegeven en is duidelijk geworden hoe dit uit 1722 daterende kunstwerk van civiele techniek tot op heden haar functie nog altijd kan vervullen. In deze publicatie worden behalve de restauratie van 2009 over de historie en betekenis van de brug beschreven", aldus de inleiding. Nu, de samenstellers hebben er iets (heel) moois van gemaakt. Absoluut een aanrader. Maar of het boek nog verkrijgbaar is?

Het Groningen boek, auteurs Martin Hillenga en Lotte Kleijssen, uitgeverij Waanders, Zwolle 2010. ISBN 978-90-400-7729-6, 287 bladzijden, rijk geïllustreerd, € 14,95. Een opmerkelijk boek dat op een luchtige wijze aandacht besteedt aan de historie van stad en de provincie Groningen. Het boek is onderverdeeld in de thema's Land en water, Stad, Orde en gezag, In en om huis, Over water en weg, Aan het werk, Ontspanning en vermaak, Jonge Groningers, Ziel en zaligheid en Ziek en ellendig.

Het Groninger Kabinet 1780-1850. Auteur Freerk J. Veldman, Uitg. Stichting Freerk J. Veldman, Menkemaborg, Uithuizen 2008. Geen ISBN, rijk geïllustreerd, geniet, € 7,95. In dit boekje wordt veel aandacht besteed aan (de meubelmakers van) het Groninger Kabinet.

Historisch Jaarboek Groningen 2010 – diverse auteurs. Eind- en beeldredactie Harry Pertou, Uitg. Stad en Lande. ISBN 978-90-809229-8-3, 184 blz., geïllustreerd, € 15,95. Dit jaarboek, dat gratis aan leden van de Cultuurhistorische Vereniging *Stad & Lande* wordt toegezonden, bevat tal van artikelen die alle verband houden met de geschiedenis van Groningen in ruime zin. In een twaalftal bijdragen zijn weer diverse aspecten van de Groninger geschiedenis beschreven. Kijk zelf of beter nog: Voor € 27,50 per jaar wordt u lid van de Vereniging *Stad en Lande*! Het jaarboek is bij het lidmaatschap inbegrepen!

Verhalen van stad en streek – Sagen en legenden in Nederland, diverse auteurs, Uitgeverij Bert Bakker, Amsterdam 2010. ISBN 978-90-351-3202-3, 661 pagina's, rijk geïllustreerd, met een uitvoerige bibliografie, registers op volksverhaaltypen, namen en zaken, € 29,95. Dit kloeke boek bevat sagen en legenden uit heel Nederland. Voor wat betreft de provincie Groningen zijn verhalen uit de volgende plaatsen beschreven: Aduard, Blijham, Eenrum, Ezinge, Faan, Groningen, Jipsinghuizen, Kolham, Leek, Leermens, Loppersum, Marum, Mussel, Noordhorn, Onstwedde, Oude Pekela, Oudeschans, Pieterburen, Roodeschool, Rottumeroog, Sellingen, Stadskanaal, Termunten, Uithuizermeeden, Usquert, Veendam, Vlagtwedde, Wagenborgen, Weiwerd, Westermenden, Westernieland, Zeerijp en Zoutkamp. Een van de samenstellers is Jurjen van der Kooi, als volksverhaalonderzoeker werkzaam geweest bij het Nedersaksisch Instituut van de Rijksuniversiteit Groningen. Andere samenstellers zijn verbonden aan het Meertens Instituut in Amsterdam. Een prachtige uitgave.

Raadhuizen op het Hoogeland – Route langs trotse symbolen van de gemeentelijke identiteit. Diverse auteurs. Uitgave Stichting voor Beleidsanalyses en Bestuursondersteuning, Warffum. ISBN 978-90-75402-14-8, 32 bladzijden, geïllustreerd, spiraalrug, € 7,95. Een wat hoogdravende subtitel, maar het boek geeft nogal wat informatie over een beperkt onderwerp. De kans is groot, dat in veel van die huizen ooit voorouders zijn getrouwd. Wist u dat het voormalige gemeentehuis van Uithuizermeeden gebrandschilderde ramen van de bekende Limburgse glazenier Charles van Eyck bevat? Waarom die daar kwamen is in dit boek te lezen.

Tussen Toen en Nu - wonen en leven in de oude gemeente Adorp. Diverse auteurs van de Historische Kring Ubbenga. Uitgave Profiel, Bedum. ISBN 978-90-5294-491-3, veel illustraties en kaartmateriaal, 263 bladzijden, oblong formaat, € 27,50. Het boek is hoofdzakelijk bestemd voor de inwoners van de voormalige gemeente Adorp, maar ook voor mensen die hun voorouders in dit gebied hebben.

Tweede Boerderijenboek Middelstum-Kantens, met bijdragen tot de plattelands-geschiedenis en een beschrijving van de boerderijen en hun bewoners. Diverse

auteurs, uitgave Stichting Boerderijenboek Middelstum-Kantens. ISBN 978-90-73319-27-1, 572 bladzijden, rijk geïllustreerd, veel kaartmateriaal. Over het onderwerp van dit prachtig uitgevoerde boek is geen verdere uitleg nodig. Dit geldt eigenlijk voor alle recent verschenen boerderijenboeken. Toch een algemeen kritiekpunt. Je leest in die boeken alles over de bewoners en de geschiedenis van die boerderijen en vrijwel nooit iets over het personeel, zelfs geen aantallen. Toch bleven sommige arbeiders decennia lang werkzaam bij dezelfde boer of op dezelfde boerderij en zijn dus ook op een of andere manier aan de geschiedenis verbonden.

Archiefbezoek in 1845

Henk Hartog

De gouverneur van de provincie is met de minister van oorlog overeengekomen, dat een officier van de genie toegang krijgt tot het archief

“ten einde na te gaan, of in hetzelfde bescheiden gevonden worden, betrekking hebbende tot de verdediging van het land of hare geschiedenis, die voor het departement van Oorlog nuttig zouden kunnen zijn, in welk geval copieën van die stukken zouden kunnen verkregen worden”.

De archivarius H.O. Feith antwoordt ...

“dat de beste wijs, om de bedoelde inlichtingen te bekomen, daarin bestaat, dat de eerste aanwezige inspecteur alhier zich vervoege op de Archivenkamer te dezer stede, welke alle maandag, woensdag, donderdag en zaterdag, des morgens van 10 uur tot 's namiddaags 2 uur, open is, en aldaar naar de hierboven bedoelde bescheiden zelf onderzoek doe, zullende hij aldaar met de meeste bereidvaardigheid door mijnen Assistent geholpen en ter regt gewezen worden”

Bron: Secretarie gemeente Groningen 1816-1916, ingekomen stukken mei 1845 (toegang 1399, inv.nr. 1614, aktenr. 6, d.d. 2-5-1845).

Geboortebewijs uit Messina

Henk Hartog

Soldijbrieven van een paar schepelingen, die (een deel van) hun loon afstaan aan personen wonende te Groningen. Al jaren komt op die lijst voor **Juliane Jahn**, moeder van **Johan Carel August Schmeding**, kwartiermeester op het schip *Argo*.

Hierbij als bijlage het volgende afschrift:

Johann Carl August Schmieding, Sohn des Corporal **Johann Schmieding** vom 4ten Linien Battalion des Kings German Legion und **Juliane Schmieding** geb. **Jahn** ist geboren den 30ten November 1813 in Missina und durch die heilige Taufe in die Gemeine des Christen aufgenommen, solches hiermit bescheinigen wir
Zeugen Carl Duplo Oberst
August Lutherman Major

Missina den 3ten December 1813
(geteekend)
Friedrich Pohse
Feldprediger des Kings
Deutschen Legion

Bron: Secretarie gemeente Groningen 1816-1916, ingekomen stukken april 1844 (toegang 1399, inv.nr. 1601), aktenr. 199, d.d. 27-4-1844, brief van het departement van Marine.

Vragen en antwoorden

redactie Johan Waterborg

Deze rubriek is bedoeld voor specifieke vragen op genealogisch gebied in de provincie Groningen en voor algemene vragen van genealogische aard. Antwoorden komen van de Roots@Groningen-lezers; de redactie doet geen onderzoek naar aanleiding van gepubliceerde vragen; voor verdere regels zie Roots 2009 nr. 1, p. 31. U kunt uw vragen en antwoorden sturen naar: J.A.P. Waterborg, Vijverweide 13, 9791 EA Ten Boer, tel: 050-230 34 40, e-mail: waterborg@ziggo.nl.

ANTWOORDEN

2010/05 Betekenis 'Boude'

Van de heer Nagel uit Oosterbeek ontvingen we nog een reactie op de vraag m.b.t. de betekenis van het woord 'Boude':

"In Roots nr. 3 van 2010 constateert men dat het woord Boude een geografische aanduiding zal zijn. Uiteraard. Maar het is meer:

Het Nieuw Groninger Woordenboek (K. ter Laan, 1929) vermeldt: Bouw: als bouwland in gebruik en legt uit: "men heeft gruinland (dat laand is gruin) en bouwlaand (dat laand is bouw)". Het is dus land waar gewassen worden verbouwd.

Afhankelijk van de kaart die men bekijkt komt het woord behalve bij de al in Roots genoemde plaatsen Veendam en Meeden ook voor bij Blijham/Morige. Bij al deze plaatsen ben ik niet bekend, maar ten Oosten van Bellingwolde zijn de Veenbouwten en Oostelijk van Vriescheloo de Bouwten. Ik logeerde als jongen iedere zomer tot 1947 bij mijn oma op de Bouwten in Vriescheloo. Het overgrote deel van de gewassen groeide daar inderdaad, en ook in Bellingwolde, aan de Oostkant van de N-Z lopende weg Bellingwolde/Vriescheloo. Natuurlijk komt er meteen een nieuwe vraag: waarom werden juist daar de eerste gewassen verbouwd? Volgens mij omdat die gebieden juist iets hoger liggen dan het gruinlaand dat wellicht wat te drassig was voor gewassen. Maar hoogtekarten heb ik voor dit stukje niet bestudeerd. Wellicht kunnen andere lezers informatie verstrekken over de landbouw op de andere, hier genoemde boudten."

W. Nagel, Oosterbeek

VRAGEN

2010/07 Brouwer uit Nieuwe Pekela

Gegevens gevraagd van Beerent Harmens (ook wel Beerent Hermens geschreven). Beerent is omstreeks 1670 geboren en circa 1709 overleden te Nieuwe Pekela, hij was kleermaker, snijder en vervener en trouwde op 14-01-1694 met Jantyn Hendriks. Waar en wanneer is Beerent geboren & overleden? Zijn er broers en zussen bekend? Wie waren zijn ouders?

Jantyn Hendriks is op 14-1-1694 getrouwd met Beerent Harmens voor de kerk te Oude Pekela. Ze is begraven op 28-10-1745 te Nieuwe Pekela. Na het overlijden van Beerent Harmens is ze getrouwd met Oomke Hindriks, kerkvoogd te Nieuwe Pekela. Jantyns vader heet Hindrick Peters. We willen graag weten wie haar moeder was, waar en wanneer ze is geboren en eventuele broers en zussen. Jantyn heeft tenminste 2 broers, namelijk Frans en Peter.

Een telg uit dit geslacht is Hindrik Jans Brouwer (gehuwd met Lummina de Weerd). Hindrik was kapitein op de 'Lummina' die omstreeks 1855 is vergaan. Is bij deze schipbreuk ook een zoon van Hindrik en Lummina omgekomen? Gegevens over het nageslacht van Hindrik en Lummina tot ongeveer WO II zijn welkom.

Harm Brouwer was gemeentearts te Nieuwe Pekela en is overleden in Renkum op 26-10-1927. Harm is twee keer getrouwd geweest en heeft uit het eerste huwelijk de kinderen: Dirk Roelof, Roelof Jan Luchies en Geertje Marchiena. Uit het tweede huwelijk: Meinderd Herman. Gevraagd: nazaten van de 4 genoemde kinderen tot WO II.
P. Brouwer, Elst (Utrecht)

2010/08 Johan Willem Becker

“In HuppelDePup jaargang 1993 nr 2 blz 63, 64 heb ik al eens een oproep geplaatst. Ik mis echter nog steeds de geboorte- en overlijdensdata van Johan Willem Becker (Bekker of Bakker) zoals hij wisselend wordt genoemd.

Joannis Wilhelmi (Wilhelmus) Becker is geboren rond 1740 in Duitsland en overleden vóór 1800 in Groningen, ten hoogste 60 jaar oud. In de trouwakte van zijn dochter staat dat Johannes Wilhelm Becker gepensioneerd militair was en lang voor 1813 overleden is (Verdronken in het Groninger Hoofddiep).

In de huwelijksakte van een andere dochter (Franeker 9-9-1819) staat: “dat wijlen Willem Bakker, in leven sergeant onder het voormalig Hollands Regiment van Petit, en Maria Roodnat in leven echtelieden, voor meer dan twintig jaren, beide zijn overleden, de eerstgenoemde in garnisoen zijnde te Groningen, en de laatstgenoemde te 's Hertogenbosch, met nalating van eene dochter, Johanna Willems Bakker genaamt, dienstmeid thans te Franeker woonachtig”

Deze laatste dochter Johanna Cecilia is later verhuisd naar Veendam, waar zij op 3-12-1863 is overleden. Anna Maria Roodnat (geboren te Schoonhoven als dochter van Leendert Cornelisz. Roodnat en Johanna van Tongeren) overlijdt op 20-7-1794 te Den Bosch in het kraambed. Met de verwijzing dat haar man militair is, en dus blijkbaar nog niet overleden.”

Jan Brugge, Groningen

Bij de voorplaat en op de achterkant

Idee en uitvoering Antonia Veldhuis

Bij de foto op de voorzijde; Henk Hartog schrijft:

Deze foto is rond 1900 genomen in het “Photografisch Atelier van E. Kling, Noordbroek”, zoals de achterkant van de foto vermeldt. Egbert Kling is mijn grootvader.

Op de foto staat Lenus (officieel Helenius Abraham) Poppens afgebeeld. Hij werd geboren te Noordbroek op 3 november 1895 als zoon van de bakker Berend Poppens en Fossiea Molanus. Hij overleed op 7 juli 1984 te Delfzijl, na een bijna zestigjarig huwelijk met Aaltje Bos.

In 1906 trouwde fotograaf Egbert Kling te Noordbroek met Elizabeth Poppens, een tante van de afgebeelde kleuter.

Wie weet wat voor een kar op de foto staat afgebeeld?

Bij de foto op de achterkant; Antonia Veldhuis schrijft:

Deze foto is genomen rond 1935 bij het huis van mijn grootouders Antonia Kuiper (links op de foto) en haar echtgenoot Gerrit Willems Beintema (rechts). Ze hadden een kwekerij aan de Schenkeschans in Leeuwarden, naast Schuurmans vuurwerkfabrieken.

Op de foto staan achter de tafel de uit Oostenrijk afkomstige Fritz Laser (kleermaker, geb. 1910) en zijn moeder. Fritz kwam in januari 1930 in Leeuwarden wonen en vertrok weer naar Wenen in januari 1936. Hij was toen bevriend met mijn moeder Bouwina Beintema, die na 1936 nooit meer iets van hem heeft gehoord. Maar als wij op vakantie richting Oostenrijk gingen, kregen we altijd het verzoek mee de groeten te doen aan “Fritz aus Wenen”.

Bestuur van de afd. Groningen

- Voorzitter (en afgevaardigde)

G. Zuidema
Zilverlaan 30
9743 RK Groningen
050 – 577 63 63

voorzitter@groningen.ngv.nl

- Vice-voorzitter en penningmeester

H. Boels
Stadsweg 47
9791 KA Ten Boer
050 – 302 32 07

penningmeester@groningen.ngv.nl

- Secretaris vacant zie oproep pagina 5

Voorlopig postadres: T.K.J. Wagenaar (zie hieronder)

- Bestuurslid (en Contactdienst (CALs))

T.K.J. Wagenaar
Spiegelstraat 103
9721 JT Groningen
050 – 526 67 01
cals@groningen.ngv.nl

- Bestuurslid (PR)

J.A.P. Waterborg
Vijverweide 13
9791 EA Ten Boer
050 – 230 34 40
pr@groningen.ngv.nl

Redactie Roots@Groningen

redactie@groningen.ngv.nl

H.J.E. Hartog
Snelliusstraat 28
9727 JN Groningen
050 – 525 33 33

K. Niemeijer
Boerhoorn 56
9841 HZ Vries
0592 – 54 22 62

T.K.J. Wagenaar
Spiegelstraat 103
9721 JT Groningen
050 – 526 67 01

J.A.P. Waterborg
Vijverweide 13
9791 EA Ten Boer
050 – 230 34 40

Knipseldienst

M. Becker-Jager
Frankrijklaan 49
9502 BN Stadskanaal
0599 – 614 257
knipseldienst@groningen.ngv.nl

Afdelingswebsite:

<http://groningen.ngv.nl>

J.J.T. Wagenaar
Spiegelstraat 103
9721 JT Groningen
050 – 526 67 01

webmaster@groningen.ngv.nl

binnenkort vacant zie oproep pagina 5

Kinnen wie joe helpen?		Computer algemeen	Contactdienst	Genealogie beginners	Genealogie gevorderden	HazaData	Heraldiek	Internet	Kadaster	Militairen (Staats leger)	NGV algemeen	Notarieel	ProGen
J.W.H. van Campen	050 – 501 82 14			✓	✓					✓			
Ir. A. Daae	050 – 309 22 93						✓						
H.J.E. Hartog	050 – 525 33 33			✓	✓						✓		
G.W. Kuijk	050 – 403 15 97					✓			✓			✓	
M.J. de Lange	058 – 280 24 85			✓	✓	✓					✓		
P. Molema	079 – 342 36 80	✓				✓		✓					
R.O. Roffel	050 – 577 04 01					✓							
A. Veldhuis	0511 – 47 58 98			✓	✓			✓					
T.K.J. Wagenaar	050 – 526 67 01		✓							✓			✓

ISSN-nummer: 1380-7277

Roots@Groningen

Indien onbestelbaar: Henk Hartog, Snelliusstraat 28,
 9727 JN Groningen